

LE A MAAKI NA SEB A YESU 'YER NUĆ

I Yesu Kırıṣito na i a Nāaṇmın Bie 'yer nǔc pielfü.

II 'Ye'yerē kőc yuor na di Isaiya səb naa, "Nyε, in tő naa a n tōtōnō ka wu de nie tı choɔr a sɔr kʊ fu." *(Malakai 3:1)*

III "Kokɔr tāna naa a dālpoo ju, 'Choɔr a sɔr kʊ a sı Soro na fu maal a wu sɔr ka wu tor.' " *(Isaiya 40:3)*

IV Le le a Jɔon wa, na wu wa suoro a nibe a Nāaṇmın kőc be a dālpoo ju, na wo mɔɔl 'yer, "Yı lıeb yi a yi tıer deer pɔ so a Nāaṇmın kőc, ka wu vě a yelbebe kʊ yi."

V Ka a nibe yire a tēn ala a jaa na be a Judiya wer pɔ, ka a bamine mı yire a Jerusaleṁ. Ba chire naa a ba puor 'yerē a ba yelbebe kʊrɔ wu tiche ka wu suoro ba jaa a Nāaṇmın kőc a Jordan man pɔ.

VI Nyɔɔma kɔɔlu fuu le Jɔon ma su tı de gān lūn a sıe. Soor nı sıkāa le i a wu bɔdiir.

VII Wu 'yer naa, "N puor sɔɔ ben be, na wu gar ma. A wu nafɔɔr mibe gba n ba see ika n guun for ε.

VIII Maa suoro yi naa nı a Nāaṇmın kőc tiche 'lo na so yi naa nı a Nāaṇmın Sıe."

IX A sɔɔ 'lo Yesu yi naa Najareti na be a Galilee wer pɔ wa, ka a Jɔon so wu a Nāaṇmın kőc a Jordan man pɔ.

X A Yesu na wa yire a kõo põ, wu nyę naa a saaju na tōo yuo ka a Nääñmün Sıe wa suro fika papa wa kpe a Yesu põ.

XI Ti a kökör yi a Nääñmün së 'yerę, "Fõu le i a n binõnää, ka a n 'yõo ma 'maa nı fu."

XII Ka a Nääñmün Sıe de wu fõo jaa chiin a dälpuo ju,

XIII ka wu ti be be ber lüjaayi ka a Satan beer wu kaa. 'Lõ nı a mødön le dõo be be, ka a malakası wa sõnõ wu.

XIV Jõon ban wa nyoo poo baar, Yesu chen naa a Galilee na wu ti muoilo 'yerę a Nääñmün 'yer nõo.

XV Wu 'yer naa, "A sõo ta naa ka a Nääñmün di a wu näälo. Yı lıeb yi a tıer deer põ na yı sõo de a 'yer nõo."

XVI A le a Yesu na wa de a Galilee man lana, wu nyę naa Simon nı a wu yebile Andiru ka ba looro loyaar, jãnyoorbo le ba i,

XVII ka wu buol ba, "Yı wa turo ma, ka n lıeb yi ka yı nyooro nıbe 'yõonõ Nääñmün näälo põ."

XVIII Ka ba tōo tıe a jämę nyoorfo bar tı turo wu.

XIX Wõn wa chen a niem bälää, wu nyę naa Jemesı nı Jõon, Jebedee bibiir, a ba be a gboro põ choorõ a loyaarsı.

XX Wõn wa nyę ba, wu buol ba naa, ka ba bar a ba sää nı a gboro nı a bala ban yara tı turo a Yesu.

XXI Be le ba wa chen a Kapenahum ka a Pẽnfu Bibir wa ta, ka a Yesu chen tı kpe a lõofu jie tı piel wile.

XXII A nibe neer 'maa naa ni a wo wiilfu, bojuu wo wile ba naa ni Naañmin sør. Waa i fika a Mosesi Nees wiwiilbe ε.

XXIII A sídeer suɔ kɔɔ mì chen tì kpε a ba lɔɔfu jie tāna 'yerε ni,

XXIV "Bāa le a fɔu Yesu na yi a Najareti buɔrɔ a sì sɛ? Fu wa naa ika fu wa sɔɔ sì bar bii? N bɔɔ naa a nire 'lɔ fon i, fu i naa a chechε 'lɔ na yi a Naañmin sɛ!"

XXV Ka a Yesu tān wu, "Pɔɔ a fu nee tì wa yi a daba pɔ!"

XXVI Ka a sídeer daa a daba lɔb tēe nütāa kpūgul loro tì ŋme chelma tì wa yi a daba pɔ.

XXVII Ka a neer 'maa a nibe ka ba l̄eb surɔ taa, "Bo le? Wiil paal bo mì ni nyā, na tara kpɛɔ le! Wu ma 'yer 'yer, ka a sídebe ma tu a wo nee."

XXVIII Ka a wo yele yaar a Galilee wer wu jaa.

XXIX Ban wa yi a lɔɔfu jie, 'lɔ ni Jemesi ni Jɔɔn chen naa a Simon ni Andiru yir,

XXX ka a āgān tɔ a Simon dāe pɔɔ ka ba 'yer ku a Yesu.

XXXI Yesu kpε naa a wo sɛ tì nyɔɔ a wo nūu sɔɔ wo ka wo ir. A āgān tol baar wu, ka wo ir maal bɔdiir ku ba.

XXXII A jāanuɔr 'lɔnɔ a mɔtɔ na wa mɔr, a nibe waan na baalsi ni a bala a sídebe na tara a Yesu sɛ.

XXXIII Ka a tēe nibe ba jaa wa lɔɔ a dɔdɔru,

XXXIV ka a Yesu sāa niyɔɔ na tara baal jaa buɔ. Wu mì dii naa a sídebe yɔɔ ka a yi, tì maa sɔɔ ka a sídebe 'yer 'yer ε, bojuu ba bɔɔ naa a nire 'lɔ won i.

XXXV A wer na chaara a bibio pipi tı chene sɔb, Yesu ir na wɔ yi a yir na wɔ chen a jie ãsuc ika wɔ tı suɔr Nāaŋmın.

XXXVI Simon nı a wɔ taaba mı yin buɔrɔ wu na ba wa nyε wu,

XXXVII na ba 'yer, "Nıbe ba jaa yooɔrɔ na buɔrɔ fu!"

XXXVIII Ka a Yesu 'yer, "Yı ı ka sı chen jiyo, a tẽn anyā na gbɔr, ka n tı muɔl 'yer a Nāaŋmın 'yer a be, ala 'yɔɔ le n wa."

XXXIX Wɔ yɔ naa a Galilee wer wu jaa na wu 'yεre a Nāaŋmın 'yer a ba lɔɔfu yie pɔ tı na wo dire a sidebe mı ka a yire.

XL Ka a daba ãsuc mı na ı kõkõmõ wa gbur dumo suɔr wu, "Fɔɔ sɔɔ, sää ma."

XLI Ka nibaal kpε a Yesu ka wɔ tur a wu nūu sıur a daba tı 'yer, "N sɔɔ naa. Sa!"

XLII Ajienaa ka a kõkõmõ sa.

XLIII Yesu kpāa wu naa kpākpāan wu ika,

XLIV "Taa ıre wa 'yεre kurɔ nure ε. Chen tı wiil a fu māe ku a Juu nıbe bɔɔrloro tı ir a neε 'lɔ a Mosesı na 'yer ka a ı dāasıε."

XLV Tıche a daba na wa yi wu piel naa na wu ȳme a Yesu yele yaar, ka a le jūu Yesu ba le tɔɔ yooɔrɔ chāa pɔ a tēe pɔ ε. Wɔ ma be naa a tēe kõkoor, a nıbe chene yire jiir jaa waara a wu s̄ε.

II

I A anyā puor, Yesu lıeb wa a Kapanahum, ka nıbe wō ka wu be naa a yir.

II Niyɔɔ wan wa duo na ba seε a die wa tı yin a yðo. Ka wa 'yεre a Nāaŋmın 'yer kurɔ ba.

III Be le ka daba ãsuo mì bïere, a wø nuur nì a wø gbeε kpi naa, ka nïbe anaar jëjel wø na ba waan a Yesu së.

IV Ka ba wa ta, ka jie ba be be a ba na tu kpëñ a be a Yesu na be ε, a nïyco jïu. Be le ba do a gar ju na ba tì njmaa puo a jie 'lɔ a Yesu na ara, tì na ba de a daba nì a fôbaa 'lɔ ban 'mcoñ wø waan tur bar ka wø suu tì gã a Yesu niem.

V Be le a Yesu na wa nyε a le ban soo de wø, wø 'yer ku a dabaala, "N bie, n vë naa fu yelbebe bar."

VI Ka be le ka a Mosesı Nee wiwiilbe bamune na be be tïere,

VII "Ka nyε daba na ara fere na wø sôcoñ Nâaŋmin yuor tεe. An le na tɔc nïre yelbebe vë bar, ka Nâaŋmin tεe ba le ε?"

VIII Ajienaa Yesu bôon naa a le ban tïere a ba puor po, ka wø 'yer ku ba, "Bää le yì tïere a le a yì puor po?

IX Buor suo le i kõmõkõmõ, n 'yer ika n vë naa wø yelbebe bar, bii, n 'yer ika a daba nyã wø ir, 'mco a wø bõgänaa, na wø kulo nì?

X N buorço naa ika yì bôo ika a Nisaal Bie tara naa kpëç a wer po na vë nïre yelbebe ku wø." Be le wø 'yer ku a daba 'lɔ nuur nì a gbeε na kpi,

XI "Fõu le n 'yerε, ir, na fu 'mco a bõgänaa, na fu kulo nì."

XII Be le, ka wø vaa ir 'mco a bõgänaa yin a nïbe ba jaa niem. Neer 'maa ba naa ka ba dãna Nâaŋmin 'yerε, "Saa dôo nyε a le ε."

XIII Yesu lïeb chen a man nee ka nïyco wa a wø së ka wø wile ba.

XIV A Yesu na wa chiine wo nye naa a Alfayasi bie, Levi, ka wo jāne a lōpo defo jie, ka Yesu 'yer ko wo, "Ir turo ma," ka wo ir turo wo.

XV A lōpodierbe ni a yelbetōnbo yo turo naa a Yesu, ka 'lo ni a bamine ni a wo poturbo 'mataa dire a Levi yir.

XVI A Mosesi Nees wiwiilbe na i a Faraseemine nye a le won jāne ni a lōpodierbe ni a yelbetōnbo 'mataa dire, ka ba sura a wo poturbo, "Bāa le so a daba nyā na 'mataa dire ni a lōpodierbe ni a yelbetōnbo?"

XVII Yesu wo naa a le ban 'yer, ka wo 'yer ko ba, "Nire na kpēme waa chiine titile jie ε. Baalaa le ma chen. N ba wa ika n wa buol a nutorsi ε. N wa naa ika n wa buol a yelbebe tōnbo ka ba wa lieb a tier."

XVIII Joon poturbo ni a Faraseemine nibe gal ko, ka nibe wa sura a Yesu, "Nmīne le a Joon poturbo ni a Farasee poturbo ma gal ko, tiche ka a foo poturbo maa gal ko ε?"

XIX A Yesu 'yer ko ba, "Nmīne le an i ka nibe be a poo paalaa sire jie tu too ko gal? Won chene be a ba së, ba ko too ε.

XX A daa' lo ban wa de a poo paalaa sire, ban gal a ko.

XXI "Nire maa nmaa fopaalas se 'yoo fokoraa po ε. 'Lo be se 'yoo a le, a fopaalas na too naa a fokoraa chier.

XXII Nire maa de dābāin 'yoo wokoraa po ε. 'Lo 'yoo, a woo na pur naa, ka a dāa ni a woo söo. Wo ma 'yoo naa dābāin wokoraa po."

XXIII A Pēnfo Bībir Daar, Yesu nī a wō poturbo kpēn tala puo sālsōo, ka a wō poturbo piel fōrō a bōbie.

XXIV Ka a Faraseemine 'yer kū a Yesu, "Nyē lē a fo poturbo na iře. Bo lē so ka ba tōnō a Pēnfo Bībir? A ba tara sōr ē."

XXV Ka a Yesu 'yer kū ba, "Yaa bōč a par a lē yūn kar kaa a Nāaŋmīn gān pō a nāa David nī a wō nībe na ba dōč tara bon na di ē!"

XXVI A ber ala pō Abiyata lē i a Juu nībe bōčlō nūkř̄e, kō dōč kpe ba, ka wō kpe a Nāaŋmīn yir, ka a Abiyata de a paanōč ala ban bin kū Nāaŋmīn kū wō, ka wō 'wōb. A paanōč ala a Juu nībe bōčlorbo tēe lē ma 'wōb, a ba tara sōr ika nīyuo wō 'wōb ē, tīche ka David 'wōb tī de kū a bala na be a wō sē, ka ba mī 'wōb."

XXVII Be lē ka a Yesu 'yer kū ba, "A Pēnfo Bībir ben be a nībe 'yōč, a ba i a nībe ben be a Pēnfo Bībir 'yōč ē."

XXVIII Ala lē so ka a Nīsaal Bie i a Soro lōčn a Pēnfo Bībir gba."

III

I Sōč āsūč go Yesu chen tī kpe a lōčfu jie, ka a daba kōč mī be be ka a wō nūpel kpi.

II Ka a nībe bamine na be be bōčrō ika ba gar a Yesu, be lē ba tōč gbōr kaara wō. Ka wōn sāa naa a daba nūu baal a Pēnfo Bībir bū.

III Yesu 'yer kū a daba nūpel na kpi, "Ir ara a sī jaa nyē fu."

IV Be lē ka a Yesu sōvr ba, "Tōbuor sōč lē tara sōr a Pēnfo Bībir daar ika fu tōč, a fu maal vīla bū i dēer, fu faa nyevor bū fu kū wō?" Ka ba i jaa gbulo gbulo.

V Wu kaa naa ba jaa guor ni suur, ka a wu puo sō a ba bachelfu jūu. Wu 'yer ku a daba 'lo nūpel na kpi, "Tur a fu nūu." Wu tur naa ka a nūpel wu jaa sa.

VI Be le ka a Faraseemine yi chen a Herod nibe sē, a ba tī 'mataa guoro a Yesu, buorō sōr 'lo ban na tu ku wu.

VII Yesu ni a wu poturbo yin chen a man pō ka a niyōc na yi Galilee wer tu ba.

VIII Niycyōc mi yi naa Judiya wer, Jerusalēm, Idumea wer ni a Jordan man gōon, ni a tēn na be Tire ni Sidon wer pō, wa a wu sē bojūu ba wō naa a le jaa wun tō.

IX A niyōc jūu, Yesu 'yer ku a wu poturbo, "Yi kaa nyē gborō ku ma ka n ser bālāa." Wu 'yer naa a le bojūu waa buorō ika a nibe ba mil pōc wu ε.

X A nibe yōc wun sāa le so, a baalsi dara taa buorō ika ba sur wu.

XI A sīdebe na ma wa nyē a Yesu ba ma da naa a nire 'lo 'yōc ban be lōb tēe tī tāna 'yere ni, "Fōo le a Nāaŋmīn Bie!"

XII Tīche wu kpaal ban jūu, ka ba taa ure wa 'yere a nire 'lo wun i ε.

XIII Yesu do naa a tōc ju tī buol a bala wun buorō ka ba do wa a wu sē.

XIV A ba pō le wu kaa ir pie ni ayi, buol ba nūtōnsi, ka ba na be a wu sē, ka wu ma tō ba ka ba chen tī muol 'yer a Nāaŋmīn 'yer,

XV tī tara kpēc dire ni sīdebe ka a yire.

XVI A nibe pie ni ayi bala wun ir yoe le a anyā. Simon, wun le ku wu yopaalaa Pita.

XVII Jemesı, nı a wu yebile Jɔɔn, a ba sāa yuor le Jebedee, wu buɔlɔ ba naa Boɔnegasi, a par le sa tāna bibiir.

XVIII Andiru, Filip, Batolomi, Matiu, Toması, Jemesı na ı Alfayası bidaba, Tadius, Simon na mɔɔ nıbir nı a wu wer yele,

XIX nı a Judas Isıkariyot, 'lɔ le na wa de a Yesu tür.

XX A Yesu na lıeb wa a yir, nıyɔɔ wa naa wa lɔɔ go, ka 'lɔ nı a wu poturbo ba tara jaa gba na di ε.

XXI Be le a wu yir dēme na wa wō a le, ba chen naa ıka ba tı ka wu, bojūu ba 'yer naa ıka, "Burbur kpe wu naa."

XXII Ka a Mosesı Neeer wiwiilbe bamıne na yi a Jerusalem mı 'yerε, "A Beeljebul, le pɔb wo! A sıdεbe nāa le wu ma de dire nı a sıdεbe ka a yire."

XXIII Yesu buɔl naa a nıbe na wu lɔb sukpar ku ba, "Nmıne le a Satan na ı le dii a Satan?

XXIV Ala ı nāa ir jeeere nı a wu māe nāalɔv, nmıne le won ı ara?

XXV Yir nıbe mı ir jeeere taa, a yir 'lɔ nıbe kɔ tɔɔ 'mataa kpe ε.

XXVI Ala ı a Satan ir naa na wu jeeere nı a wu māe, wu mı kɔ tɔɔ ara ε, a wu baaraa le.

XXVII Yelmāe, nıre jaa kɔ tɔɔ kpe gădaa yir tı ju a wu bonsı ka waa de nie lū wu ε. 'Lɔ wa lū wu a le wa baar, won pāa tɔɔ naa a wu yir bonsı ju.

XXVIII Sıre le n 'yerε kʊrɔ yi, yeldεbe nı ferfu a jaa nıbe na fere sɔɔnɔ nı Nāanımın yuor ban nyen vɛ kufu.

XXIX Tiche nire 'lo na fere ni a Naañmin SIE kõ nyε vε kufu ε, bojūu wu lo naa a yeldær 'lo po, na ba tara baarfu ε."

XXX Ban 'yer ika wu tara naa a sideer le so ka wu 'yer a le.

XXXI Be le ka a Yesu ma ni a wu yeer wa. Ba ara naa a yoo ti tõ nire ka wu buol wu.

XXXII Niycɔ jāne naa jilɔ a Yesu ti ba 'yer wu, "A fo ma ni a fo yeer be naa a yoo buorɔ fo."

XXXIII Ka wu suur ba, "An le i a n ma ni a n yeer?"

XXXIV Be le wu kaa a bala na jāne jilɔ wu ti 'yer, "Banyā le i a n ma ni a n yeer!"

XXXV Nire 'lo jaa na turo a Naañmin sor, 'lo le a n yebe ni a n yebo ni a n ma."

IV

I Sōc kōc go, Yesu piel wile a man nee. A niycycc na wa lōc jūu, wu kpe naa a gborɔ po jāne, tiche ka a niibe ara kōc a kōc nee.

II Sukpar le wu lōrɔ wile ni ba yelycc, sukpa ãsuc ni nyā:

III "Yi chelē! Kuorraa le yi chen ika wu ti yaar a wu bōburɔ.

IV Wo yaar naa ka amine lo a sor po ka a lubil wa tuur di.

V Ka amine mi lo a jie 'lo a kusibε na waa gar a tāna, na a bul fōo, a tāna na ba tūre jūu.

VI Tiche a mōtōc na wa nyāa, a jōol naa na a kpi, bojūu a ba tara nyibε ε.

VII Amine mi ti lo naa guur po, tiche ka a guur bul fān naa tara, a ba tōc dōc ε.

VIII Ka amine mi ti lo a kɔjɔ vila pɔ, na a dɔɔ yɔɔ. Ka amine dɔɔ a l̄jer n̄i pie, amine l̄jaata ka amine mi kɔbaa."

IX Ka wɔ 'yer ku ba, "N̄ire jaa na tara toor, wɔ chelē!"

X A n̄iyeyɔɔ bala na wa chen t̄i che a n̄ibe bala na turo wɔ n̄i a wɔ poturbo pie n̄i a ayi bala wɔn ir, ka a ba suv̄r wɔ a sukpar par.

XI Be le ka wɔ 'yer ku ba, "Yin 'l̄o Nāaŋm̄in ku ȳi naa a Nāaŋm̄in n̄āalōu yelsɔɔlaa, t̄iche a banyā 'l̄o na ba pɔɔ ε, a yelsi a jaa i naa sukpar ku ba.

XII A le jūu, 'Ba ma kāan l̄eεε t̄i ba maa nyε ε, na ba ma chel l̄eεε t̄i ba maa wō ε. Ala ba i le ε ban l̄eb a ba t̄ier ka Nāaŋm̄in v̄e ku ba.' "(Isaiya 6:9, 10)

XIII Ka Yesu suv̄r ba, "Yaa bɔɔ a sukpa nyā par ε? N̄m̄ine le yin i wa bɔɔ sukpa jaa par?

XIV Ȳi kaa, a kuɔraa le a n̄ire 'l̄o na yaara a Nāaŋm̄in 'yer.

XV N̄ibe bamine kaara naa fika a bɔbie ala ban yaar ka a lo a sɔr pɔ. Bala wa wō a 'yer wa baar, a Satan ma wa naa, wa de a Nāaŋm̄in 'yerbir ban bur a ba nyāa pɔ.

XVI Ala mi na lo a jie 'l̄o a kusibε na waa gar a tāna i naa a bala na wō a 'yer na ba ma sɔɔ de fɔɔ jaa n̄i pɔpεl,

XVII t̄iche baa tara nyibε ε, ba maa kor ε. A 'yer jūu, wōm b̄i gefɔ wa wa a ba s̄ε, ba ma l̄eb puor fɔɔ jaa.

XVIII A ala mi na lo a guv̄r pɔ i naa a bala na wō a 'yer,

XIX tiche ka a ãgãñ nyã wõm, ní a bõtarsı belfu, ní a bõbuorsı fãin a 'yer, ka waa tõc dõc ε.

XX A anyã mì na lo a køjõ pç i naa a bala na wõ a 'yer na ba sõc de na ba dõc jur, ka amine i lijer ní pie, amine lijaata, amine mì kõbaa."

XXI Wu suor ba naa, "Ba ma chom fâtun na ba de laa kpa pçc bù de su gado pîlem bù? A ba i a jie 'lõ wõn na chaar nire jaa le ba ma dõc ε?

XXII Bon jaa na pçc ban yuo wu naa, ka ala a jaa mì na sõc yi chää po.

XXIII Nire jaa na tara toor, wu chele!"

XXIV Ka wu 'yer ku ba, "Yi bõc chele sõ a le yin wõnõ. A le fon man tür, le mì le ban man ku fu, tì dõc gba.

XXV Nire jaa na tara, Nääñmin ma vë naa ka wu nyere dõcõ, nire nyã mì na ba tara ε, a bälää ala gba wõn tara, Nääñmin na de naa a wu së."

XXVI Tì le bõc 'yer ku ba, "A Nääñmin nääalõu nütõ le wu kaara. Daba ma yaar a wu bõbuõ bar.

XXVII Täscõ ní mõtõo, ka wu gän bù wu ir naa, a bõbie ma bulaa naa nõo, tiche a wu mæ gba maa bõc ε.

XXVIII A bõbie ma bul naa a tẽe naa tõ vaar tì dõc jur, bù a bie.

XXIX Ala wa bù baar, wu ma chiin ní sõc tì ñman bojüu a ñmab sõc ta naa."

XXX Ka Yesu le 'yer, "Bo le sìn de man a Nääñmin nääalõu bù sükpa buor le sìn lõb gbeb wu?"

XXXI Wu kaara fika a kõkõo bir, 'lõ le i a bõbie a jaa po bõbile.

XXXII Tiche wu ma bul i tïkpëx na wu te wilbere, ka a lubil ma wa mara a wu 'maar po."

XXXIII Yesu de naa sükpayoo na nyetaa na wu 'yer a 'yer koo ba, a le an na i ka ba töö böö a par.

XXXIV Sükpar tee le wu ma de 'yerere ni a 'yer kuroo ba. Tiche ala wa i 'lo ni a wu poturbo tee le, wu ma wiil naa a jaa par koo ba.

XXXV A daar 'lõnõ jääanoor, wo 'yer ko a wo poturbo, "Yi i a si gõõ chen a man gõõon."

XXXVI Ba bar naa a niuyoo bala tiche ka a wu poturbo tara wu, ka ba 'mataan a gborsi amine gõõnõ.

XXXVII Ka a man kõõ sekprees 'lo ire ka a kõõ kpe a gboro po iire na see

XXXVIII tiche ka a Yesu be a gboro par gä kool wu ju guro. Ka a wu poturbo sää wu na ba suro wu, "Wiwile, a ba bää fu sun muroo buu?"

XXXIX Be le ka wu ir tän a seseebe ni a man, "Yi ñmaa vuur! Yi ara a le ne!" Ka a seseebe ñmaa vuur ka a man ara jomm.

XL Ka wu suror a wu poturbo, "Bo le so ka yi joro a dãbäe? Yi chene na ba sää ma buu?"

XLI Ka a dãbäe kpe ba ka ba lieb suro taa, "An le a nyä ka a seseebe ni a man tu a wu nee?"

V

I Yesu ni a wu poturbo gõõ naa a man, a Geraseni nibe wer po.

II Yesu na wa yi a gboro po, daba na gele yi naa a yar par wa tuor wu.

III A gëgelaa nyä kpiere naa a yar par ka nire jaa ba be be na töö lü wu ni böjorsı gba ε.

IV Ba ma lü naa a wu gbeε ni a nuur tiche ka wu ñma, ti kar a kue ala bar. Nire jaa ba be be na töö wu ε.

V Tăscoo nı mătăc, wu ma be naa a yar par nı a tăn ju tăna tı ḥmara a wu măe nı kʊsibę.

VI Won wa nyę a Yesu na be tęer, wu jo naa tı lo gbur dumo a wu niem,

VII tı na wu ḥme chelma 'yęre, "Bo fo buorč ika fo ı ma? Fo ı naa a Năaŋmın nyă na gar a jaa Bie pōn Năaŋmın ika fo kő ge ma ε."

VIII Bojūu Yesu dōc 'yęre kurč wu ika, "A fōv sıdęer wa yi a daba pō."

IX Be le ka Yesu suor wu, "Bāa a fo yuor di?" Ka wu 'yer, "Siyoc, bojūu sı waa naa."

X Ka wu suor a Yesu yāayāabile ika wu ta dii wu bar a jie 'lō ε.

XI Doyoc mı ara na gbur a tōc, dire.

XII Ka a sıdębe suor a Yesu, "Ir sı 'yōc a dor ala pō na fo sco ka sı tı kpe a ba pō."

XIII Wu sco naa ka a sıdębe yi tı kpe a dor ala. A ı naa dor tur ayi (2,000) ka a jaa tīgbil suu tı kpe a man pō gbōm kpi kpi.

XIV A bala na kaara a dor jon kul a tēe pō nı a tēbil ala na gbur tı 'yer a le na ı. Ka a nıbe yi chen ika ba tı kaa.

XV Ba wa naa a Yesu sę wa nyę a daba 'lō na dōc tara a sıdęyoc gele ka wu chı su bonsı jāne, ka a dābāe kpe ba.

XVI A bala na nyę 'yer kʊ a nıbe a le na ı a daba na dōc tara a sıdębe nı a dor 'yer,

XVII ka a nıbe piel suorč a Yesu ka wu yi a ba węr pō.

XVIII Yesu na wa kpıere a gborō pō ka a daba 'lō 'yōc a sıdębe na yi suor wu ika wu ı a ba 'mataa chen.

XIX Ka a Yesu ba sɔɔ ε, tı 'yer wu, "Kul a fu yir dēme sē tı 'yer ku ba a le a Soro na i ku fu, nı a le wun jo a fu nibaal."

XX A daba chen na wu tı piel 'yere a le a Yesu na maal ku wu a wer 'lɔ pɔ ban bʊɔlc a Dekapolis. Ka a neer 'maa a nibe.

XXI Yesu na wa gɔɔ a man gɔɔn go, nuyccu lɔɔ naa na ba jilɔ wu. Wu chene na ara a man nee,

XXII ka a ba lɔɔfu jie nɪkpɛɛ ãsuo ban bʊɔlc Jairusı wa a be. Wun wa nyε a Yesu,

XXIII wu gbur dumo a Yesu niem tı suɔr wu, "Yāayāabilε, a n bipɔɔbile le i baal ire na kpi. Wa dɔɔl wu a fu nūu ka wu sa ta kpi ε."

XXIV Ka a Yesu nı a daba 'mataa chiine. Nuyccu turo naa dara taa tiere wu.

XXV Pɔɔ kɔɔ mı ben be lo sιε suoro faara yuomo pie nı ayi.

XXVI Wu bal di dɔɔye yɔɔ a tutulbe jie na wu sɔɔ bon jaa wun tara tı ba sa ε. Ka a baal tɔɔnɔ wu.

XXVII Wun wa wɔ a Yesu yele, wu tu naa a puor tı sur a wu fuu,

XXVIII bojūu wu 'yer ku a wu māε. "Maa tɔɔ sur a wu fuu gba, in sa naa, na n pɛn."

XXIX Wun wa sur a Yesu fuu nee wa baar, a jāi ηmaa naa a dēdēe daa ka wu bɔɔn ika a wu woor baar naa.

XXX Ka a Yesu mı bɔɔn a fɔɔ 'lɔnɔ a kpɛɔ na yi a wu sɛ. Ka a wu lıeb a nuyccu bala pɔ suor, "An le sur a n fuu?"

XXXI Ka a wu poturbo 'yer, "Nyε a le a nuyccu banyā na dara taa tiere fu, tiche a fu suor a suɔ 'lɔ na sur fu!"

XXXII Tiche ka a Yesu chene kaara gwoor ika wo nyε a nire 'lo na sur wo.

XXXIII Ka a poɔ na bɔɔn a le na i, dābāe kpe wo naa ka wo mire na wo wa gbur dumo a Yesu niem tı 'yer a le jaa na i.

XXXIV Ka a Yesu 'yer ku wo, "N yεrɔɔ, fɔn sɔɔ ma jūu, fɔ sa naa. Kulo nı āgān 'maar, a fɔ dɔɔyε baar naa."

XXXV A Yesu ba 'yer baar ε, tiche nibe kɔɔ yi a Jairusı yir wa 'yer wo, "A fɔ bie kpi naa. Bāa 'yɔɔ fɔ dɔɔnɔ a wiwile go?"

XXXVI Yesu ba chele a le ban 'yere ε, tı na wo 'yer ku a daba, "Taa joro dābāe ε. Sɔɔ ma de."

XXXVII Yesu ba sɔɔ ka nire jaa tu wo ε, ka Pita nı Jemesı nı a wo yebile Jɔɔn tεε ba le ε.

XXXVIII Ban wa ta a Jairusı yir, Yesu nyε naa a nibe na kɔnɔ ȳmieri chelesi.

XXXIX Ka wo kpe tı suor ba, "Bāa le yi kɔnɔ ȳmieri nı a chelesi a le? A bie ba kpi ε. Wo gur naa."

XL A ba laara tɔrɔ nı wo. Wo dii naa a nibe ba jaa bar ka ba yi tı wo tara a bie sāa nı a ma nı a wo poturbo bala won 'mataa chiin, a ba kpe a jie 'lo a bikuu na be.

XLI Ka wo tı nyɔɔ a poɔbile nūu tı 'yer, "Talita kum!" A par le a Yesu nibe kɔkɔr pɔ, "Poɔbile, ir!"

XLII Ka wo vaa ir chiine. Yuomo pie nı ayi bie le. Ka a yele 'maa ba neε.

XLIII Yesu kpaal ba naa jūu ka ba taa vε ka a nire jaa wō naa ε. Tı 'yer ika ba ku a poɔbile bōdiir ka wo di.

VI

I Yesu yi naa a be ka a wo poturbo tu wo ka a ba 'mataa kul a Najaretı na ı a wo t  e.

II Ka a P  nf   B  bir wa ta, ka wo kpe be a ba l  c  f   jie t   piel wile, ka a n  y  c   bala na w   neer 'maa. Ka ba soro, "Ny  ne le a daba ny   ny   a b  c  f   ny  ? Y   buor le a ny   w  n tara na wo gba t  m   n   a ne'maa t  m  ?

III A ba ı a m  m  l  ere le   ? A ba ı a Meer bie le   , a wo y  bil ı Jemesi n   Josesi n   Judas n   Simon   ? Ka a wo y  r  b  c   m   be ka a s   s     ?"

IV Ka a Yesu 'yer ko ba, "N  aan  m  n 'ye'yer   ny  re na 'y  c  f   jie jaa, t  che a wo m  e t  e n   a wo yir d  me n   a wo n  be s   le waa ny  re 'y  c  f     ."

V Waa t  o t  o ne'maa t  m   y  c   a be   , t   wo d  c  l a wo n  n baalsı b  l  aa a ba sa.

VI Yesu nee 'maa wo naa boj  n baa s  o de wo   . Wo y  n gu  r a t  n na wo wile.

VII Wo bu  l naa a wo poturbo Pie n   Ayi bala w  n d  c   ir, ka ba wa a wo s   ka wo t   ba ayir yir, na wo ku ba kp  c   ka ba t  o s  debe.

VIII Wo 'yer ko ba, "Y   ta de bon jaa   , y   tara dadiirsı t  e. Y   ta tara b  diir   , b  u w  u  r   , b  u y  c   libie a y   sur g  ma p     .

IX Y     s  o jaa wo su naf  b   n   fuu b  'yen t  e.

X Yir jaa p   y  n wa kpe, y   be a be t   ta a s  o 'l   y  n wa y   a t  e 'l   p  .

XI T  e jaa p   y  n wa kpe ka baa de y     , b  u s  o a 'yer   , y  n wa yire y   kpoor a y   g  ee t  -uul ka a di a ba d  e  r d  as  e."

XII Ba y  n chen t   mu  c   'yer   a N  aan  m  n 'yer ika a n  be ba l  eb ba t  er.

XIII Ba diin a sīdēbē ka a yi, tī 'lū baalsı kāa ka ba sa.

XIV A nāa Hērōd mī wō naa a anyā, bojūu nūre jaa wō naa a Yesu yuor. Ka a bamūne 'yere, "A Jōon 'lō na i a kōsuoro, 'lō le tōo yi a yaa pō, ala le so ka wō tōnō a nē'maa tōmō a le."

XV Ka a banyā mī 'yere, "Elaija le." Ka a bamūne mī chēne 'yere, "Wō i naa a Nāaŋmīn 'yē'yere āsuō nūtāa a bala na dōo be be a kōro jaa."

XVI Tīche a Hērōd na wa wō, wō 'yer naa, "A Jōon 'lō in vē ka ba ījmaa a wō ju le, yi."

XVII A Hērōd māe le dōo vē ka ba nyōo a Jōon waan, wa lū 'yōo a pōofu die pō. Wō i naa a nūtō, a wō yebile Filip pōo Hērōdiyas wōn de jūu.

XVIII Jōon 'yer ku a Hērōd, "A ba tara sōr ika fu de a fu yebil vor pōo kul ε."

XIX Ka a Hērōdiyas tara nī a Jōon jēer buorō ika wō ku wō, tīche waa tōo ε.

XX A Hērōd bōo naa a Jōon na i nūsō nī chechē, na wō joro a Jōon dābāe, na wō gu wō tara. A Hērōd wa wō a Jōon 'yer a ma sōb wōn nūbir, tīche wō ma buorō naa ika wō chele a wō 'yer.

XXI Tīche sōr wa yuon ku a Hērōdiyas a sōo 'lō a nāa na wa maala a wō dōofu bībir yele. A wō dōofu bībir nyāna daar, wō buol naa a nūberē bala na turo a wō puor, nī a sojası nūberē, nī a nūberē na be a Galilee pō.

XXII A Hērōdiyas bipōo wa kpe naa, na wō se a bānē ka a pēl a nāa Hērōd nī a wō nūberē bala ba jaa pōo. Ka wō 'yer ku a pōobile, "Suor ma bon jaa fun buorō, in ku fu naa."

XXIII Be le wu põl ku a põobile, "Bon jaa fvn svor ala i a n nãalõv ñmaa gba le, n na ku fu naa."

XXIV Ka wu yi chen tì svor a wu ma, "Bo le in svor?" Ka a wu ma 'yer wu, "Tì svor a Jõon Kõsuor ju."

XXV Ka a põobile yi põo fõo le kpe a nãa sõ tì 'yer, "N buorõ naa ika fu 'yõo a Jõon Kõsuor ju a la'yelma po ku ma a põpãanyã."

XXVI A nãa puo sõo naa, tiche a nibe bala wõn buol na wõn põl ku a põobile jõu, waa buorõ ika wu tõr ε.

XXVII Ka wu tõ a nukurõ ãsuvõ a dëdëe daa ika wu chen tì ñmaa a Jõon ju waan. A daba chen tì ñmaa a Jõon ju a põofu die po

XXVIII 'yõo a la'yelma po waan, wa ku a põobile ka wu de ku a wu ma.

XXIX A Jõon poturbo na wõ a le, ba chen tì 'mõo wu na ba ūu.

XXX A Yesu nítõnsi lïeb wa lõo taa a wu sõ, na ba wa man a le jaa ban tõ tì wiil a nibe, na ba ku a Yesu.

XXXI A nibe yõo na waara tì chiine jõu, jaa gba ba be be a ban di ε. Be le ka Yesu 'yer ku ba, "Yi wa a sun tõe chen a jie 'lo a nibe na ba be ε, a yi tì jâne pën."

XXXII Ba kpe naa a gboro bala tõe chen a jie 'lõnõ.

XXXIII Tiche a nibe na wa nyõe ban chiine ba bõo ba naa. A ba yi a tõn a jaa de nie jon gbees tì ara a be.

XXXIV A Yesu na wa tì ta, na wu nyõe a niycõ a ba ires nibaal a wu sõ, ban kaara fika piir na ba tara chine jõu, wu piel wile ba yelyõo.

XXXV Mōtōo na wa morō a wō poturbo wa naa wa 'yer ku a Yesu, "A ka i naa mōgōo, tū a mōtōo mi morō;

XXXVI wel a nibe bar a ba chen a por ni a tēn na gbor tū bō bōdiir da di."

XXXVII Ka be le a Yesu 'yer sōo ba, "Yin māe yi ku ba bōkōo a ba di." Ka a poturbo 'yer ika, "Nyin le sīn nyē a libie anyāna? Nibō'yen ḥmersi anīn sāyar gba! Njmīne le sīn i ku ba jaa bōdiir?"

XXXVIII A be le a Yesu suor ba, "Paanōosī anjmīne le yi tara? Yi chen tū kaa." Be le ba chen tū kaa tū wa 'yer ku wō, "Paanōosī anūu, ni jāme ayi."

XXXIX A Yesu 'yer ku a poturbo a ba i a nibe ba jaa a ba jē gbulsī a mō'yōlo ju.

XL Be le a nibe jāne jāne, a gbulsī gbulsī. Bamīne jāne naa kōor kōor, ka bamīne mi jāne lījaayi ni piir.

XLI A Yesu de naa a paanōosī anūu ni a jāme ayi ala na wō kaa saaju tū dōl puor Nāaṇmīn yāan. Wō de naa a paanōosī ḥma ḥma tū de ku a wō poturbo tū 'yer, "Yi de pō a nibe." Tū le de a jāme ayi ala mi ḥma pō a nibe.

XLII A nibe ba jaa din, na ba tū,

XLIII tiche ka a poturbo wob a bōṇmaara 'yōo per pie ni ayi.

XLIV A nibe bala na dōo di a bōdiir ala, dōor tees i naa tur anūu.

XLV Ajienaa, ka a Yesu 'yōo a wō poturbo a ba kpe a gboro na ba de nie chiine a Betisaida tū wō na wel a nibe bar.

XLVI Wōn wa bar ba wa baar, wō do naa a tōo ju ika wō tū puor.

XLVII A wer na wa sɔɔrɔ, a gborɔ be naa a man sãlsɔɔ, tiche ka wɔ be a wεyōo, 'lɔ tεs.

XLVIII Wɔ nyε naa a wɔ poturbo ka ba mɔnɔ a gborɔ faara bojūu a sesebe furo na tuoro ba. A wer na wa gborɔ a chaarfu, wɔ yin chiine a kɔɔ ju waara a ba sɛ, ta buɔrɔ ika wɔ po ba.

XLIX Ban wa nyε wɔn chiine a kɔɔ ju a lε, ba tιer ika kpɔin lε, na ba ηme chelsi,

L bojūu ba jaa nyε wɔ naa ka dābāe kpe ba. Ajienaa, ka a Yesu tān, "Yi nyɔɔ nyāa! Maa lε! Yi taa joro dābāe ε."

L1 Tι pāa kpe a gborɔ pɔ ka a sesebe ηmaa vuɔr. Ka a neer 'maa ba yɔɔ jaa.

L2 Baa dɔɔ bɔɔ a paanɔɔsi ala par ε, bojūu a ba ju ba wɔnɔ nyaar ε.

L3 Ban wa gɔɔ a man do lū a gborɔ a Genesareti gɔɔn,

L4 tι tɔɔ yi a gborɔ pɔ, nibe nyε naa a Yesu bɔɔ.

L5 A nibe jon yɔ a wer 'lɔ wɔ jaa na ba tuo a ba baalsi nι sɔn chiin jie jaa ban wɔ ika wɔ be naa.

L6 Jie jaa wɔn chen, tēkpɛɛ pɔ bιi, tēbile pɔ bιi, ka a tēe kōkoor lɛɛɛ, ba ma gaal naa a ba baalsi a chāa pɔ. Ba ma suɔrɔ naa a Yesu ika wɔ sɔɔ ka ba sιr a wɔ fuu neɛ gba, bala jaa na sιr, ma sa naa.

VII

I A Faraseemine nι a Mosesi Nεɛ wiwiilbe bamine yi naa a Jerusalem wa lɔɔ a Yesu sɛ,

II na ba nyε a wɔ poturbo ka ba dire nι nǔdεbε. Ka a lε wiil ika baa pεs a ba nuur a, "Puorfɔ pεsfu 'lɔ ε."

III A Faraseemine nı a Juu nıbe ba maa di ka bala ba pęe a ba puorfı pęefı 'lɔ ε, na ba turo a le a ba nıberε na bin.

IV Bala wa yi daa wa, ba maa di ka bala ba pęe a pęefı 'lɔ ε. Ban turo a ba bin yɔɔ ala jūu, ba ma pęen a ȳmama, duvır nı a kulaar.

V Ala le so ka a Faraseemine nı a Mosesı Nee wiwiilbe suvır a Yesu, "Bo le so ka a fu poturbo ba turo a le a sı nıberε na bin ε, na baa pęe a ba nuur ε tı dire nı nüdεbe!"

VI Ka a Yesu 'yer, "Sıre jaa le a Isaiya dɔɔ 'yer a yın neer ayi dëme 'yer na wu səb. Nāaŋmın 'yer naa, 'A yın nıbe banyāna 'yɔɔnɔ ma naa nı a yı nee, tiche ka a yı potıer jää a n sɛ̄.

VII Pɔrɔ le yı puoro ma, bojūu yı wile naa nısaal nebinsı tı tier ika maa nee le.' *(Isaiya 29:13)*

VIII Yı bar naa a Nāaŋmın Nee tı turo a le a yı nıberε na bin.

IX "A ba i ka yı de yɛ̄ bar a Nāaŋmın Nee tufu tı turo a le a yın mäe na bin ε.

X Mosesı 'yer naa a Nāaŋmın gān pɔ, "Yɔɔnɔ a fu sāa nı a fu ma.' *(A Yifı Gān 20:12)* Na wu mı le 'yer, 'Isu jaa wa pɔ 'yɔɔ a wu sāa bıı a wu ma, ba ku wu.' *(A Yifı Gān 21:17)*

XI Tiche ka yın 'yer ika a sée na, nıre wa 'yer ku a wu sāa bıı a wu ma, 'Bon jaa in naa ku fu, n den ku Nāaŋmın.'

XII Yı maa le v̄e ka wu maal bon jaa ku a wu sāa bıı a wu ma ε.

XIII Yın ire a nıtɔ jūu, ka yı kaara a Nāaŋmın Nee pɔrɔ tı turo a le yın mäe na bin. Yelyɔɔ mı ben be yın ire nı nyetaa a nıtɔ."

XIV A Yesu le bõõ buõl a niyõõ ka ba lïeb wa a wõ së. Ka wõ 'yer, "Yi ãsõõ jaa wõ chel wõ in 'yeret tì na yi bõõ a par.

XV Bon jaa ba be ka a yõõ ka nïre na de di ka a bõnyine vë ka wõ dëe ε, tiche bon 'lõ na yi a nïre potier põ le na vë ka wõ dëe." 1

XVII Sõõ 'lõ wõn wa bar a niyõõ bala tì kpe a yir, a wõ poturbo suõr wõ naa a sõkpa par.

XVIII Ka a Yesu suõr ba, "Yi mi i naa a nïbe bala na ba bõõ a par bii? Yaa bõõ ika bon jaa ba be be ka nïre na de di na wõ dëe ε,

XIX bojõõ wõ maa kpe a wõ tier põ ε, tiche puõm le wõ ma suu na wõ tì yi." Yesu 'yer a nïtõ na wõ wiil ika a bödiir a jaa seen difo.

XX Na wõ mi le 'yer ika, "Bon nyã na yi a nïre potier põ le ma tõõ vë ka wõ dëe.

XXI Ala na ma yi a nïre potier põ le, tier debε, ni a sësëyele, ni a nãnyuur, ni nïre kufõ, ni sëfõ,

XXII ni a nyuur, ni a putuo, ni jire, ni kakaba, ni bõbier, ni yosõõ, ni polyele ni a jolyele.

XXIII A yeldεbε anyãna a jaa le ma yi a nïre potier põ, vë ka wõ dëe."

XXIV Be le ka a Yesu yi a be na wõ chen a Tire wer põ. Wõ tì kpe naa a yir ãsõõ põ, tì waa buõõ ika nïre jaa wõ bõõ ka wõ ben be ε. Tiche wõ kõ tõõ soõl ε.

XXV Ala a põõ na tara wõ bipõõ ka a sïdeer tara, ajienaa wõn wõ wõ a Yesu 'yer, wõ wan wa lo gbur dumo a wõ niem.

1 **VII:XV 7:15** A gãma amine põ, baa 'yõõ a põfõ pie ni ayõõb ε ika, 16 Nïre jaa na tara toor, wõ chele.

XXVI A p̄oɔ ba d̄ɔɔ i a Juu n̄ire ε, na w̄o d̄ɔɔ yi be a Siriya Fonisiya paal p̄o. W̄o suɔr naa a Yesu ȣka, w̄o dii a s̄id̄eɛr bar a w̄o bip̄oɔ p̄o.

XXVII Ka a Yesu 'yεr, "Bar ka a bibiir di a lε ban buɔrɔ, taa de a bibiir b̄odiir k̄o baar ε."

XXVIII Ka a p̄oɔ m̄i 'yεr, "S̄ire lε, n Soro, t̄iche a baar m̄i ma dire naa a b̄oɔ p̄or p̄or ala a bibiir na ma dire, t̄iche ka a loro a t̄ee."

XXIX Ka a Yesu 'yεr k̄o w̄o, "A n̄it̄ɔ fun 'yεr j̄uu, kulo. A s̄id̄eɛr bar naa a f̄o bip̄oɔ."

XXX W̄o kul t̄i nyε a bie na ḡa a gado ju, t̄i a s̄id̄eɛr yi.

XXXI Yesu lε yi naa a Tire wer p̄o, na w̄o tu a Sidon suu a Galilee man p̄o, na w̄o t̄i chen a Dekapolisi paal p̄o.

XXXII Be lε ka n̄ibε bamine waan daba na i w̄ōo, na waa t̄ōon̄ɔ 'yεre s̄ō ε. Ba suɔr a Yesu ka w̄o sur a daba n̄i a w̄o n̄uu na w̄o s̄āa w̄o.

XXXIII Ka Yesu tara a daba yin ch̄ech̄ε, na w̄o de a w̄o nubie su a daba tobɔɔr p̄o, be lε w̄o ch̄ur nataar t̄i s̄ūr a daba j̄albir.

XXXIV Na w̄o d̄ol kaa a saaju t̄i voor na w̄o 'yεr k̄o a daba, "Efata!", a par lε a Yesu n̄ibε k̄ok̄or p̄o, yuo.

XXXV Ajienaa ka a daba tobo yuo ka a j̄albir l̄eb ka w̄o piel 'yεre jaa chechε.

XXXVI Yesu kpaal ban j̄uu ȣka ba taa ȣre wa 'yεre k̄orɔ n̄ire jaa ε. T̄iche a lε w̄on kpāa ba lε lε ba m̄i 'yεre yuɔrɔ n̄i a jie w̄o jaa.

XXXVII A n̄ibε n̄ee 'maan ȳoɔ jaa ka ba 'yεre, "W̄o ȣn yele jaa s̄ō. W̄o gba ma v̄ē naa ka w̄ōo w̄ōn̄ō, t̄i j̄albir l̄eb 'yεre chechε."

VIII

I A sőč 'lőnő pč, niyucc le lőčn taa go a Yesu sč, tı baa tara bon na di ε. Yesu buol a wu poturbo ka ba wa a wu sč ka wu 'yer,

II "A nibe banyā ire naa nibaal, bojūu ber ata nı nyā ban be a n sč, baa le tara bon na di ε.

III Maa mı bar ba ka ba kulo nı a kő, ban tı lon sør pč, bojūu bamine yin teer."

IV Ka a wu poturbo 'yer, "Tiche nyine le a kanaa a mögőč pč nire na nyę bödiir kʊ ba?"

V Ka a Yesu svor ba, "Paanőcsı aymine le yi tara?" Ka ba 'yer, "Paanőcsı ayopői."

VI Wu 'yer naa a nibe, ka ba jāne tēe, tı na wu de a paanőcsı ayopői ala puor Nāaŋmın yāan, tı ŋma ŋma de kʊ a wu poturbo ka ba de pō a nibe.

VII Ba tara naa a jābil amine, ka wu de a ala mı puor Nāaŋmın yāan, tı 'yer ika a poturbo ba de pō a nibe.

VIII Ba di naa tı tı che. Ka a wu poturbo wob a bōŋmaara ala ban di faa 'yōo per ayopői.

IX Ba i naa tur anaar. Ka wu bar ba a sør.

X Ajienaa, 'lo nı a wu poturbo 'mantaa kpe a gboro pč, na ba chen a Dalmanuta paal pč.

XI Be le a Faraseemine wa svor wu yelsuorsı, buorč ika ba beer wu kaa, na ba 'yer ika wu wiil ba jāne kő ka ba bōč ika wu yin a Nāaŋmın sč.

XII Ka wu vvor le fāa tı 'yer, "Bo le so ka a yin pōpānyā nibe buorč jāne ika yi nyę? Yelmāe le n 'yerε kurč yi, yi kő nyę jāne jaa ε."

XIII Wu bar ba naa tı kpe a gboro gőčnő a man gőčn.

XIV A wu poturbo ūin naa ba tara paanōč ε, tī tara bō'yen tēe a gboro pō.

XV Ka a Yesu 'yer kū ba, "Yī bōčn a Faraseemine paanōč dābil nī a Hērōd paanōč dābil mī."

XVI Ka a wu poturbo guor taa 'yere, "Sīn ba tara a paanōč lē so."

XVII Yesu na bōčn a lē ban 'yere, wu sūor ba naa, "Bāa 'yōč lē yī 'yere ūka yaa tara paanōč ε? Yaa bōč a par sere ε? A yī nyāa kpēme na mī?"

XVIII Yī tara na ūibie tī ba nyere ε, na yī tara tobo tī ba wōnōč ε. Yī ūin bū?

XIX A paanōčsi anūu īn dōč de ḥma kū a dōč tur anūu, per aŋmīne lē yī wob a bōčmaar na che 'yōč?" Ka ba 'yer, "Per pie nī ayi."

XX Ka a Yesu lē bōč 'yer, "In lē de a paanōčsi ayopōi na n ḥma kū a ūibe tur anaar, per aŋmīne lē yī lē wob 'yōč?" Ka ba 'yer, "Per ayopōi."

XXI Ka wu 'yer kū ba, "Yaa bōč a par sere ε?"

XXII Ba wa ta na a Betisaida tēe pō, ka a ūibe bamīne tara jōč waan a Yesu sē wa sūor wu, ka wu ūir a jōč ka wu nyere.

XXIII Yesu nyōč naa a jōč nūn tī tōč wu yin a tēe cheche. Wu tī chīr nataar 'yōč a daba ūibe pō tī dōčl wu a nūn tī ūir wu, "Fō nyen bon bū?"

XXIV Ka a daba dōč kaa tī 'yer, "N nyen ūibe na kaara tūr kaar na ba vire yūčo."

XXV Ka a Yesu lē de a wu nuur pōč a daba ūibe, ka a wu ūibe yuo, ka wu nyere pāa nyē bomo a jaa cheche.

XXVI Ka a Yesu 'yer kū wu, "Kulo, ta lē kpē a tēe pōč ε."

XXVII Yesu ní a wú poturbo chen naa a tén ala naa gbur Sisariya Filipai. A sör pö ban be chiine, a Yesu suor ba naa, “An le a níbe 'yeré ika n í naa?”

XXVIII Ka ba 'yer, “Bamíne 'yer naa ika fóo le a Jéon 'ló na dóo suoro a níbe a Náanjmín kóo. Ka bamíne mí 'yer ika Elaija. Ka a bamíne mí chéne 'yeré ika fu í naa Náanjmín 'ye'yeré ásuó na dóo be be.”

XXIX Ka a Yesu suor ba, “Tíche an le yí mí 'yer ika n í naa?” Ka a Pita 'yer, “Fóo le a Ni-iraa, a Náanjmín na tó ika fu faa a wú níbe.”

XXX Ka a Yesu kpää ba, “Yí taa íre wa 'yeré a n 'yer kóro níre jaa ε.”

XXXI Yesu piel wile ba na wú 'yeré ika a Nísaal Bie na din dóoye yele yoo pö, ka a Juu níberé, ní a ba bcoorlo níberé ní a Mosesí Nee wiwiilbe tor wú bar, na ba kó wú. Tíche a ber ata daar wón ir naa a kúu pö í vor.

XXXII Wú 'yer naa anyā chää pö, ka a Pita tara wú yin chéchée tí piel mii 'yoo wú.

XXXIII Tíche ka a Yesu líeb kaa a wú poturbo tí mí mii 'yoo a Pita 'yeré, “Tóo chen be, Satan! A fu tíer in níre tíer, waa í Náanjmín tíer ε.”

XXXIV Be le wú buol a niycó ní a poturbo ka ba wa a wú së, ka wú 'yer kó ba, “Níre 'ló jaa na buoró ika wú turo ma, a nínyuné na 'laara a wú mäe tí de a daa na í dóoye ní kúu, tí turo ma.

XXXV Níre 'ló jaa na buoró a wú nyevor, a wú nyevor na bør na, tí níre 'ló na sco a wú nyevor børfu a maa ní a 'yer nõo nyā júu, na faa wú naa.

XXXVI Ala í níre tara naa a wer nyā bonsí a jaa tí a wú síe we, bo tõnõ le be be?

XXXVII Biū bo le nīre na de tēen a wō sīε?

XXXVIII Ala i nīre mī nyē naa a maa nī a n 'yerbie ka a i vā yele a nībe banyā na tōr Nāanjmīn bar, nī a putudēme sē, a Nīsaal Bie mī na kaa naa a nīnyinē 'lō ka wō i vī suō a sōc 'lō won wa lēb wa nī a wō Sāa tiūr 'matāan a malaka chēchesi."

IX

I Ka a Yesu 'yer ku ba, "Yelmāe le n 'yerē kurō yī, bamūne ara naa a kana na ba kō kpi ε, tīchē na ba nyē a Nāanjmīn nāalōu na na wa nī kpēc."

II A ber ayuob puor, Yesu tara naa Pita nī Jemesi nī Jōon tēe na wō de ba nie ka ba 'mataa do tōwōo kōju. Be le wō tī chil a ba niem.

III A wō fuu pēl nyile gar bōpila jaa nīre na maal a ka a wer po.

IV Ka a Elaija nī a Mosesi, wa daa yi a ba sē. Ka bala nī a Yesu 'mataa 'yerē.

V Ka a Pita 'yer kō a Yesu, "Wiwile, a seē naa sun be a ka. Sōc, ka sī maal seer ata: fōu āsuō, Mosesi āsuō, Elaija mī āsuō."

VI Pita ba bōc ḥimīnē wō na 'yer ε, bojūu dābāe kpe ba naa.

VII Ka a julōjuur wa poč ba, tī kōkōr 'yer a be a julōjuur po, "N binōnāa le a nyāna. Yī chēle a wō 'yer."

VIII Ajienaa ban ika ba kaa, baa le nyē nīre jaa ε, tī nyē a Yesu tēe.

IX Ban wa yi a tōc ju suro, ka a Yesu kpāa ba ika ba taa wa 'yerē a le ban nyē kurō nīre jaa ε, wa tī tān a le a Nīsaal Bie na ir yi a wō kūu po.

X Baa 'yer ku nīre jaa ε, tī 'yerē na ba surō taa a kūu po irfō par.

XI Ka ba suor wu, “Bo le so ka a Mosesi Nee wiwiilbe 'yer ika Elaija le na de nie wa?”

XII Ka a Yesu 'yer, “Sire jaa le a Elaija de nie wa choor a yele jaa. Ti ba mi seb ika a Nisaal Bie na din dcoyeucca ka ba tor wu bar.

XIII Tiche n 'yere na kurc yi ika a Elaija wa naa ka ba i a le jaa ban buorc kou wu nitaa a le ban seb a Naaajmin ganc po.”

XIV Ban wa ta a poturbo njmaa bala së, ba nyen niyc na ara jilõ ba ka a bala ni a Mosesi Nee wiwiilbe chire taa.

XV Ka nibé na wa nyé a Yesu na waara, ka ba nee 'maa ka ba jo tuor puor wu.

XVI Ka a Yesu suor a wu poturbo, “Bo le yi chire taa a le?”

XVII Ka nire ãswo 'yer a be a niyc po, “Wiwile, n bidaba le sidær nycc ka wu maa tõo 'yer e, ka n waan a fo së.”

XVIII 'Lo wa ir wu, wu ma daa won lob tee ka wu furo a natafuul ti corc a nyime ti taa. Ka n wa suor a fo poturbo ika ba dii a sidær nyana bar, ka baa tõo e.”

XIX Ka a Yesu 'yer, “Aa, a yin nibé banyä na ba tara scofu e, n be a yi së kor ta njmene? N tara kanyir njmene kou yi? Waan a bie wa kou ma.”

XX Ka ba waan a bie. A sié na wa nyé a Yesu, wu ir taa a bie ka wu lo tee, mire ti bile ti furo a natafuul.

XXI Be le a Yesu suor a bie sää, “Sõo buor le a piel wu a nitõ?” Ka a sää 'yer, “A bibile daar jaa le a piel wu.”

XXII Wu ma daa won lob bñu po bi kõ po buorc ika wu kpi. Ala i fun tõo i yele kõ, kaa a si nibaal ti na fo sõu si.”

XXIII Ka a Yesu mī 'yεr, "Bo lε so ka a fu 'yεr ıka ala ı ın tōč naa? Yele jaa ın kōmōkōmō kʊ a bala na sōč de ma."

XXIV Ajienaa lε a bie sāa chūr, "N sōčn de fu! Sōč ma, a n sōčfu ba bērma ε!"

XXV Yesu na wa nyε a nīycō na joro lōčnō taa a jie, wō tān a sīdeer, "Fōč sīdeer na ma vē ka nībe ı wōn, wa yi a bie pō na fu taa le ıre wa kpīere a wō pō go ε!"

XXVI Ka a sīe njme chelma tī dōčnō a bie yōč tī yi, ka a bie gā kaara fīka kū. Ka a nībe 'yεr, "Wō kpi naa!"

XXVII Tīche ka a Yesu nyōč a wō nūn tōč, ka wō ir ara.

XXVIII Yesu na wa kpe a yir 'lō nī a wō poturbo tēε, ka ba sōvr wō, "Bāa lε so ka sīn ba tōč a sīdeer nyā dii bar ε?"

XXIX Ka a Yesu 'yεr, "Nāaŋmīn sōrfu tēε le na vē a fu dii a sīe nyā ka wō yi."

XXX Ba yin a jie 'lō tī tu a Galilee tal. Yesu ba bōčrō ıka nīre jaa wō bōč a jie ban be ε,

XXXI bojūu wō wile naa a wō poturbo, "Ban de naa a Nīsaal Bie kʊ a nībe, ka ba kʊ wō. Ka a ber ata daar wōn ir naa, na wō tara nyεvōr."

XXXII Tīche baa bōč a par a le wōn 'yεre ε, tī joro dābāč ıka ba sōvr wō.

XXXIII Yesu nī a wō poturbo wa ta na a Kape-nahum. Ban wa kpe a yir, a Yesu sōvr ba naa, "Bāa 'yōč le yī chīre taa a sōr pō a le?"

XXXIV Ka ba ı jaa gbulo, bojūu a sōr pō ba chīre na taa ıka an le ı a kpēε.

XXXV Yesu na wa jāne wō bōč naa a wō poturbo Pie nī Ayi na wō 'yεr kʊ ba, "A yī āsōč

wa buɔrɔ ika wɔ de nie, a ninyine 'lɔ wɔ i a yi jaa bile, na wɔ i a yi jaa tɔtɔnɔ."

XXXVI Yesu vɛ naa ka bibile kɔɔ ir ara a ba jaa salsɔɔ. Wɔ 'mɔɔn a bie tı 'yer ku ba,

XXXVII "Nire 'lɔ jaa na de a bibiir banyāna taaba a n jūu, maa le wɔ de. Nire 'lɔ jaa mī na de ma, a ba i maa le wɔ de ε, tiche a nire 'lɔ na tɔ ma le wɔ de."

XXXVIII Ka a Jɔɔn 'yer ku wɔ, "Wiwile, sì nyε naa nire ãsɔɔ mī na de a fɔ yuor na wɔ dire nī a sidebe ka a yire. Ka sì 'yer ika wɔ bar bojūu waa i a sì ãsɔɔ ε."

XXXIX Ka a Yesu 'yer ku ba, "Yi ta dii wɔ bar ε. Nire 'lɔ jaa na de a n yuor tɔnɔ nī ne'maa tɔmɔ kɔ 'yer ma 'yerdeer go ε.

XL Nire jaa na ba jeer nī sì ε, pɔɔ sì naa.

XLI Yelmāe le n 'yere kɔrɔ yi, nire 'lɔ jaa na ku yi kɔ'maar nī ŋmele, yin i a maa sofɔ jūu, a ninyine kɔ wa faa a wɔ sāyar ε.

XLII "Ala i ãsɔɔ jaa mī vɛ naa a bɔbil banyāna ãsɔɔ na sɔɔ ma i yelbier, a ninyine 'lɔnɔ, bala 'mɔɔ nuer lū yɔɔl a wɔ nyε pɔ daa 'yɔɔ a man pɔ, ala sa.

XLIII Ala i a fɔ nūu vɛ naa ka fɔ i yelbier, ŋmaa bar. Fun tı kpε nyevor pɔ nī nūŋmaa sa naa fun tara a nuur a jaa ayi tı tı kpε a wōm jie a be a būu na ba kpīne ε. 2

XLV Ala i a fɔ gber mī vɛ naa ka fɔ i yelbier, ŋmaa bar fun tı kpε nyevor pɔ nī gbeŋmaa sa

2 **IX:XLIII 9:43** A gāma amine pɔ, baa 'yɔɔ a pōfɔ ljaayi nī anaar ε ika, 44 Be le a 'Bufulo ba kpire ε, ka a būu mi ba kpīne ε.'

naa fún tara a gbéε a jaa ayi tí tí kpε a wōm jie.
3

XLVII Ala í a fo níbir mí v̄ε naa ka fo í yelbier,
'loo bar. Fún tí kpε Nāaŋmín nāalōo p̄o ní níbifiε
sa naa fún tara a níbie ayi tí tí kpε a wōm jie.

XLVIII Be le a 'Bufulo ba kpire ε, ka a būu mí ba
kpüne ε.' *(Isaiya 66:24)*

XLIX Dooye difú na l̄eb n̄re jaa n̄tāa le nyaar
na ma wō bōdiir ka a n̄m̄b̄.

L "Nyaar í naa, t̄iche a n̄ōo wa baar, ban le buol
won nyaar o? Yí í nyaar, na yí tara nyā'maar ko
taa."

X

I Yesu pāa yin a jie 'l̄o na wa chen a Judiya paal,
na wō tí gōo a Jordan man. Níycc le wa naa a
wō s̄e go, ka wō wile ba n̄tāa a le wun ma wile
ba.

II A Faraseemine bamíne wa naa ika ba wa
beεer wō kaa, na ba suor wō, "S̄or ben be ka daba
na t̄or a wō p̄o bar b̄u?"

III Ka a Yesu mí suor ba, "N̄míne le a Mosesi
dōc̄ 'yer?"

IV Ka ba 'yer, "Mosesi bar s̄or ika daba wō seb
dāasíe gān tí na wō t̄or a wō p̄o bar."

V Ka a Yesu 'yer ko ba, "A yí nyākpāen jūu le
so ka wō seb a le.

VI T̄iche a wer pielfú, Nāaŋmín maal daba ní
p̄o.

(A Pielfú Gān 1:27)

VII A le jūu, daba na bar a wō sāa ní a wō ma
t̄iche ka 'l̄o ní a wō p̄o i bō'yen,

3 **IX:XLV 9:45** A gāma amíne p̄o, baa 'yōo a p̄ofó l̄ijaayi ní ayvəb
ε ika, 46 Be le a 'Bufulo ba kpire ε, ka a būu mí ba kpüne ε.'

VIII ka ba jaa ayi ı āgān bō'yen. (*A Pielfu Gān 2:24*) Baa le ı ayi ε, tı ı bō'yen.

IX A le jūu, bon 'lō jaa Nāaŋmın na 'mataa, nıre wo ta nyōo wel ε."

X Ban wa lıeb kul a yir, a Yesu poturbo suur wu naa a 'yer nyā go.

XI Ka wu 'yer ku ba, "Daba jaa na tɔr wu pɔɔ bar tı kul pɔɔ yuo, wu maal yelbier.

XII Le mı le, pɔɔ wa tɔr a wo sırε bar tı kul dayuo wu mı maal yelbier."

XIII Nıbe dōč waara nı a ba bibiir ıka Yesu wu dōč ba a wu nūu, tiche ka a wu poturbo mii 'yōč ba.

XIV Yesu na wa nyε a le a wu poturbo na ı, wu nyen suur na wu 'yer ku ba, "Yı bar a bibiir ka ba wa a n s̄ε, na yi ta ɻmaa ba sɔr ε. A ba nyāna taaba le so a Nāaŋmın nāalōu.

XV Yelmāe le n 'yerε kuro yı, nıre jaa na ba sɔɔ de a Nāaŋmın nāalōu nıtāa a bibile ε, wu kō tōč kpe be ε."

XVI Be le wu 'mɔɔr a bibiir, tı dōč ba nuur na wu sɔɔr Nāaŋmın 'yōč ba.

XVII Yesu na wa de a sɔr chiine, daba jon var gbur dumo a Yesu niem tı sɔur wu, "Wiwiilmāe, bo le tı maal, naa nyε nyevor na ba tara baarfo ε?"

XVIII Ka a Yesu 'yer ku wu, "Bāa 'yōč le fu bıɔł ma nımāe? Nıre jaa ba ı māe ε, ka Nāaŋmın teε ba le ε.

XIX Fu bōč naa a Nāaŋmın Neε. Taa ku nıre ε. Taa s̄ene ε. Taa juro ε. Taa dire dāasıjırı ε. Taa fılč ε. 'Yōčnō a fu sää nı a fu ma." (*A Yifu Gān 20:12-16*)

XX Ka wo 'yer, "Wiwile, n bile sō̄ jaa le n turo a Nee anyāna wa tān a dīna."

XXI Yesu kaa naa a daba n̄ nōfū, t̄ 'yer ku wo, "A che fun yelbō̄'yen. Kul t̄ da a fu bonsi a jaa de pō̄ nōn dēme, ala le fun tara bō̄māe a Nāaŋmīn s̄e. T̄ na fu pāa wa turo ma."

XXII A 'yer nyā v̄̄ naa ka a daba sō̄ nie na wo kul pusō̄, bojūu tara sū̄ le wo i.

XXIII Be le ka a Yesu kaa gōr na wo 'yer ku a wo poturbo, "A tara sū̄ kpefū a Nāaŋmīn nāalō̄u pō in kpē!"

XXIV A 'yerbie anyāna v̄̄ naa ka ba neer 'maa, t̄iche ka wo le 'yer go, "Bibiir, a in kpē ku nire jaa na na kpe a Nāaŋmīn nāalō̄u pō!

XXV An in kō̄mō̄kō̄mō̄, nyōoma na na kpe kparpī̄ bō̄ pō gar tara sū̄ na na kpe a Nāaŋmīn nāalō̄u pō."

XXVI Ka a poturbo pāa i chīcham, t̄ lieb sū̄ taa, "An le na pāa tō̄ nyō faafū?"

XXVII Ka a Yesu kaa ba t̄ 'yer, "Nire s̄e 'lo, a in tuo, t̄iche Nāaŋmīn s̄e ba le ε. Nāaŋmīn s̄e yele jaa ba i tuo ε."

XXVIII Be le Pita 'yer ku wo, "Nyō, sin bar bon jaa t̄ wa turo fu!"

XXIX Ka Yesu 'yer, "Yelmāē le n 'yerē kor̄ yu, nire 'lō jaa na bar a wo yir bū̄ yeer, bū̄ yercōbū̄ a wo sāa bū̄ a wo ma, bū̄ bibiir bū̄ wer, t̄ 'la maa n̄ a 'yer nō̄̄ nyā jūu,

XXX won nyō̄ yō̄ a dīna. Won nyō̄ yie, yeer, yercōbū̄, mamine, bibiir n̄ wer dō̄l gbē̄ kobaa, n̄ a gefo! T̄ a sō̄̄ 'lō na waara, ka wo nyō̄ nyevur na ba tara baarfō ε.

XXXI Tiche a niycc bala na de nie na wa ben puor, ka a niycc bala na be a puor mi wa de a nie."

XXXII Ba dōo de a sōr duoro a Jerusalēm ka Yesu de a nie, tī a wō poturbo neer 'maa ka bala mi na turo joro dābāe. Wō tōo naa a Pie Nī Ayi yin chēchē 'yer ku ba a len na wa a wō sē.

XXXIII Yesu 'yer naa, "Sūn chiine a Jerusalēm tēe pō, be le ban tī de a Nisaal Bie ku a Juu nibe bōorlo nibere nī a Mosesi Nee wiwiilbe, ka ba ika wō seen kūu, na ba nycc wō ku a nibe na ba i a Juu nibe ε."

XXXIV A banyāna na la wō naa, na ba chir nataar 'yōo wō, na ba fōb wō tī ku wō. Ka a ber ata daar won ir naa a kūu pō i vor."

XXXV Be le a Jebedee bibiir Jemesi nī Jōon tōo gbōr a Yesu na ba 'yer, "Wiwile, sī buorō na ika sī suor fu yele kōo ka fu maal ku sī."

XXXVI Ka a Yesu suor ba, "Bāa le yī buorō ika n maal ku yī?"

XXXVII Ka ba 'yer, "Vē ka a sī ãsūo jāne a fu nūsōo loor, ka 'yen mi jāne a fu guba loor a fu nāalōo pō."

XXXVIII Ka a Yesu 'yer ku ba, "Yaa bōo a bon yīn sōorō ε. Yīn tōo nyūn a dōoye ḥmele 'lō in wa nyūn, bīi kpe a dōoye 'lō pō in wa kpe a Nāaŋmīn kōo sofu kaar ḥ?"

XXXIX Ka a ba 'yer, "Jō." Ka a Yesu 'yer, "Yīn nyūn a ḥmele 'lō in na nyūn, na yī so a kōo 'lō in na so,

XL tiche a n nūsōo loor nī a n guba loor 'lō n ba tara sōr ika n ku yī ε. Nāaŋmīn tēe le tara sōr ika wō de a jiir anyāna ku a bala won chōcr."

XLI A poturbo pie bala na che na wa wō a yele, ba nyen suur 'yōč a Jemesi nī a Jōčn.

XLII Ka a Yesu buol ba jaa 'mataa tī na wō 'yer ko ba, "Yi bōčn naa a bala na i a nāmīne a bala na ba i a Juu nūbe ε, ma fīre naa a nūbe, ka a nūberε ma wile a ba kpāen.

XLIII A ba i le le a yi sē ε. Nūre 'lō jaa na buorō ika wō i a yi nūkpeε, wō i a yi jaa tōtōnō,

XLIV ka a 'lō mī na buorō ika wō i a nīdiere, wō i a yi jaa gbāgbaa.

XLV A Nīsaal Bie mī gba ba wa, ika ba wa tōnō kōrō wō ε, tīche wō wa naa ika wō wa tō ko ba, na wō de a wō nyevor līε faan nūcīcō.

XLVI Ba pāa wa naa a Jeriko. Ban wa kpε a Jeriko tī yire, nūcīcō turo naa Yesu nī a wō poturbo, ka a jōč kōč ban buolō Batimayus, Timeyus bidaba, jāne a sōr kōkoor svorō bomo.

XLVII Wōn wa wō ka a Yesu na yi a Najareti le, ka wō piel gboolo, "Yesu, David Bie, kaa n nūbaal!"

XLVIII Ka a nūbe bamīne ika wō pōč a nēε, tīche ka wō pāa chēne mal gboolo, "David Bie, kaa n nūbaal!"

XLIX Be le a Yesu tēε ara tī 'yer, "Yi buol wō." Ka ba buol a jōč 'yer wō, "Maa nyāa! Ir ara, wō buolō fu naa."

L Ka wō vaa ir lōb a fōbaa bar tī wa a Yesu sē.

LI Ka a Yesu svor wō, "Bāa fu buorō ika n maal ko fu?" Ka wō 'yer, "Wiwile, n buorō naa ika n nyere."

LII Ka a Yesu 'yer, "Chiine! Fu sa naa, fūn sōč ma jūu." Ajienaa, wō nyere naa, na wō turo a Yesu ka ba de a sōr.

XI

I A le ban wa gburo a Jerusalem, ba ta naa a tēn ayi, Betefagi ní Betaní na be a Olive tō par, ka Yesu tō wu poturbo ayi.

II Wu 'yer ku ba, "Yí chen a tēbile 'ló na be a yi niem, Yin wa kpíere a tēe po, yin nyen bōbile níre jaa na ba do wu sere ε, ban lū. Yí for waan.

III Ka níre wa súur yi ıka bāa le yi ıre a le, yi 'yer wu ıka, a yi Soro le buoró wu, tí won h̄eb waan f̄o."

IV Ba chen tí nyé a bōbile ban lū a yoo dōdor nεε. Ban wa foro,

V níbe bamíne na ara a be súur ba naa, "Bāa le yi foro a bōbile ıre ní?"

VI Ka ba 'yer a le a Yesu na ıka ba 'yer, ka a níbe bar ba.

VII Be le ba waan a bōbile wa ku a Yesu, na ba de a ba f̄oɔr 'ȳer d̄oł a bōbile ju, ka wu do jānε.

VIII Níyɔɔ na buoró ıka ba 'ȳɔɔ a Yesu jūu, ba den f̄oɔr 'ȳer a sɔr po, ka bamíne m̄i kar vat a por po wa 'ȳer a sɔr po.

IX Ka a bala na be a niem ní a bala na be a puor, pāa chile gōnō 'yerε, "Yāan yooo! Nāanjm̄in wu sōu a 'ló won tō!" *(Yiel Gān 118:25, 26)*

X Nāanjm̄in wu sōu a sı sāa David nāalōu na waara! Yāan yooo! Sı dān Nāanjm̄in yɔɔ jaa!"

XI Yesu na wa ta a Jerusalem, wu chen tí kpe a Nāanjm̄in Puorfū Yir kaa a bomo a jaa. A wer na sc̄oró jūu, 'ló ní a wu poturbo pie ní ayi yin chen a Betaní.

XII A wer na wa chaar ka a Yesu ní a wu poturbo h̄eb yi a Betaní waara a Jerusalem, kō kpe naa a Yesu.

XIII Be le wu nyε a kōkōtī tīε na tō vaar ara a niem, ka wu chen lka wu tī kaa wōmō ben be bū. Wu chen tī ta ka a i wōmō ba be be ε, vaar tēε le, bojū a ba i a wōmō sōtī le ε.

XIV Ka a Yesu 'yer ku a tīε, "Nīre jaa kōtī le wa por a fu wōmō di ε." A wu poturbo wō naa a le wuon 'yer.

XV Ban wa ta a Jerusalēm, Yesu chen tī kpe a Nāaŋmīn Puorfū Yir bechaar pō dire a nībe bala na chiin a bonsī tī daara nī a bala na daara. Wu daa naa libitēerbe tēebolsī līeb kpa, tī da a bala mī na daara a papası dakoor lōb.

XVI Waa sōtī ka a nīre jaa tuo bon jaa tun a bechaar lō pō ε.

XVII Be le ka wu pāa wile ba na wu 'yer, "A Nāaŋmīn 'yer naa a wu gān pō, 'N yir i naa a yir a nīburō ba jaa na wa puor ma,' *(Isaiya 56:7)* tiche ka a yūn lō maal wu a nīfarba jie." *(Jeremiya 7:11)*

XVIII Ka a Juu nībe bōorlo nīberē nī a Mosesi Nēε wiwiilbe nī wa wō a nītō bōorō sōr lō ban tu ku wu, tī na ba joro wu dābāe bojū a nīyōcō neer 'maa ba naa a wu wiilfō pō.

XIX A jāanuōr na wa ta, Yesu nī a wu poturo līeb chen a Betani.

XX A wer na wa chaar bibio ka ba līeb chiine a Jerusalēm, ba nyε naa ka i a kōkōtīna kpi lōcon a nyībe.

XXI Be le ka a Pita tīer a le a Yesu na 'yer ku a tīε, na wu 'yer ku wu, "Wiwile, nyε a tīε lō fōn pō 'yōcō! Wu kpi naa!"

XXII Ka a Yesu 'yer ku ba, "Yī sōtī de Nāaŋmīn.

XXIII Sire le n 'yerε kurɔ yi, ala i yi ãsua sɔɔ naa de Nāaŋmìn na waa baala a wu t̄er pɔ ε, 'lɔ gba na t̄ɔ 'yer ku a t̄ɔ nyāna, 'Ir t̄i lo a man pɔ,' a Nāaŋmìn na sɔɔ naa ka a le i.

XXIV Ala le n 'yerε kurɔ yi, fõu puor Nāaŋmìn suɔr bon jaa t̄i sɔɔ ika, won in ku fu, won i naa.

XXV Fõu wa ika fu puor, t̄i tara n̄ire n̄i 'yer, v̄ε ku a n̄inyinε. A fu Sāa na be a saaju m̄i na v̄ε naa a fu yelbier ku fu." 4

XXVI Ba le wa naa a Jerusalēm go, ka a Yesu t̄i kpe yuɔrɔ a Nāaŋmìn Puorfū Yir bechaar pɔ. A Juu n̄ibe boɔrlo n̄ibere n̄i a Mosesi Nεε wiwiilbe n̄i a n̄ibere wa naa a wu s̄e.

XXVII Ba wa suɔr wu naa, "An le ku fu a sɔr ka fu t̄onɔ n̄i a anyā? Fu tara naa a sɔr ika fu t̄onɔ n̄i a anyā o?"

XXVIII Ka a Yesu 'yer ku ba, "N suɔr yi suɔrfu bõ'yen. Ȳn wa t̄ɔ wiil ma a par, n̄ m̄i na wiil yi naa a n̄ire 'lɔ na ku ma a sɔr ka n t̄onɔ n̄i a anyā.

XXIX Jɔɔn na dɔɔ suoro a n̄ibe a Nāaŋmìn kɔɔ, Nāaŋmìn le ku wu a sɔr b̄i, n̄ibe le ku wu a sɔr? Yi 'yer n kaa!"

XXX A ba l̄eb ch̄ire taa, "S̄in be 'yer ika Nāaŋmìn le t̄ɔ wu, won suɔr si naa, ka bo le so ka saa sɔɔ wu ε?

XXXI T̄iche s̄in m̄i 'yer ika n̄ire le t̄ɔ wu, a ba i ε." Ba joro naa a n̄ibe dābāε, bojūn n̄ire jaa sɔɔ naa ika a Jɔɔn in Nāaŋmìn 'ye'yerε.

4 **XI:XXV 11:25** A gāma amine pɔ, baa 'yɔɔ a põfū l̄jer n̄i ayooob ε ika, 26 Ala i fõu ba wa v̄ε ku a fu t̄ɔ suɔ ε, a fu Sāa m̄i na be a saaju m̄i kɔ v̄ε a fu maal deer ku fu ε.

XXXIII Lε lε ba 'yer ku a Yesu, "Saa bōo ε." Ka a Yesu mī 'yer ku ba, "N mī kō 'yer ku yi a nire 'lō na ku ma a sōr ka n tōnō nī a anyāna ε."

XII

I Ka a Yesu lε piel 'yere kōrō ba nī sukpa. Wu 'yer naa, "Daba lε kō wu puo na wu bur tiwōnsi. Wu wōo naa a puo wu jaa jilō, na wu tuu bōo ka ban ma pōr a wōmō 'yōo na ba neŋmer ir a kōo. Wu men jie āsuō na do ka nire na ma do jē a be kaara a puo. Wu de naa a puo na wu ku nibe ika ba kaara tī na wu yo chen paal yuo pō.

II A wōfu sōo wa ta naa ka wu tō a wu gbāgbaa āsuō ika wu chen a nibe bala sē tī de a wōmō amine.

III Tīche ka ba nyōo wu ηme bar ka wu kul nūjaal.

IV Be lε wu le tō a gbāgbaa āsuō ka ba le ηme wu a ju puo tī 'yōo wu vī.

V Wu le tōn āsuō ka ba ku a 'lō. Ka wu le bōo tō bamine, ka ba pōb bamine tī ku a bamine.

VI "Wu chen nībō'yen wun na tō, 'lō le a wu bibō'yen wun nō. 'Lō le wu wa tō a baaraa jaa na wu 'yer, 'Ban 'yōo naa a n bie.'

VII "Tīche a pokaarba na wa nyē a bie, ba 'yer ku taa, 'A nyā le i a bōdile! Yi i a sī ku wu, tī che ka a bonsi i a sī sofō.'

VIII Be lε ba nyōo wu ku lōb bar a puo kōkoor.

IX "Nmīne le yi tīer ika a puo sōo na i naa? Wun wan wa ku a pokaarba banyāna ba jaa tī de a puo ku nīyor!

X Yaa kar a jie nyā a Nāaŋmīn gān pō ε? Wu 'yer ika, 'A kōsūr 'lō a mūmīerbe na tōr bar le i a kōsūr ju.

XI A sī Soro le tō a nūtō ka sōb sī a nūbie.' " (Yiel Gān 118:22, 23)

XII Be le a Juu nūberē buɔrō sōr ika ba nyōc a Yesu, bojūu ba bōc naa ika bala le wu lōb a sūkpa gbeb. Tīche ba joro naa a nyōc bala dābāe, na ba bar wu tī lieb chen.

XIII Ba le tō naa a Faraseemīne bamīne nī nūbe bamīne na yi a nāa Hērōd sē, ka ba wa bēr Yesu nēs nyōc wu, a wu 'yerbie pō.

XIV Ba wa na wa 'yer kō wu, "Wiwile, sī bōc naa ika fō in yelmāe suō. Nūbe 'yerbie maa tōc a fō potier lieb ε, bojūu fō maa chele a le nūre jaa na be ε. Tīche fō wile na a Nāaŋmīn sōr nī yelmāe. A tara naa sōr ika sī yab a lōpo kō a nākprēe Siisa bū?

XV Sī yab bū sī ta yab ε?" Tīche ka a Yesu bōcōn a ba neber yele ban waan, na wu suōr ba, "Bo le yi buɔrō ika yi beeर ma kaa? Yi de a libir āsuō waan ka n kaa."

XVI Be le ba de a libir kur āsuō waan, ka wu suōr ba, "An foto nī a yuor le be a libir pō?" Ka ba 'yer, "Siisa le."

XVII Le le ka Yesu 'yer kō ba, "Yi de a 'lō na i a Siisa sofō na yi yab wu, na yi mī de a 'lō na i a Nāaŋmīn sofō na yi mī kō a Nāaŋmīn." Ka ba faa tī nyōcōr a nēer ara nī.

XVIII A nūbe bamīne ban buɔlō a Saduseemīne na 'yer ika kūu pō irfō ba be be ε, mī wa naa wa suōr wu,

XIX "Wiwile, Mosesi sēb kō sī ika nūre yēbe wa kpi tī bar pōc na ba tara bie ε, a wu yēbe wu kul

a pɔɔkuɔr 'lɔ na wu dɔɔ bibiir ku a wu yεbe 'lɔ na kpi.

XX Yεer ayopõi le dɔɔ be be, ka ba kpẽe kul pɔɔ kpi tū che bar, waa tara bie ε.

XXI Ka a wu turo de a pɔɔkuɔr kul, baa mī dɔɔ bie ε, tiche ka wo mī kpi. A le ne nī wo ju mī le a turo ata sʊo.

XXII Yelmāe jaa a yεer ayopõi banyāna ba jaa kulnaa a pɔɔ 'lɔnɔ, tū waa dɔɔ bie ε, a baaraa jaa ka a pɔɔ mī kpi.

XXIII Bala wa ir yi a kūu pɔ, an pɔɔ le wun i, an i ba jaa kul wun lɔɔr taa?"

XXIV Ka a Yesu 'yer, "Yaa nyε yin bɔr, bojūu yaa bɔɔ a Nāaŋmīn sebe nī a wu kpẽc ε.

XXV Nībe wa ir a kūu pɔ ba kɔ le kul taa ε, tū ban kaara naa fika a malakası, baa kulo taa ε.

XXVI A kūu pɔ irfo yele yi kar a Mosesi gān pɔ a sɔɔ 'lɔ wun nyε a tibile na 'lire būu, ka a Nāaŋmīn 'yer ko wu, 'N i naa a Abraham Nāaŋmīn nī a Isaakı Nāaŋmīn nī a Jekob Nāaŋmīn.' *(A Yifo Gān 3:6)*

XXVII Wu i naa vor Nāaŋmīn, waa i kūn Nāaŋmīn ε. Yi tul naa."

XXVIII A Mosesi Neε wile ãsʊɔ wa ara na chel a le a Yesu nī a nībe na 'mataa 'yεre. Ka wu nyε ka a Yesu 'yer nɔmɔ. Ka wu mī sʊor a Yesu, "A Nāaŋmīn neer a jaa pɔ, buor sʊɔ le i kpẽe?"

XXIX Ka Yesu 'yer ku wu, "A 'lɔ na i kpẽe gar a jaa nī nyā, 'A Isıral nībe, yi chel! A sī Soro Nāaŋmīn, wu i naa Soro bɔ'yen tεe."

XXX Nō a fu Soro Nāaŋmīn nī a fu nyāa, nī a fu nyevor wu jaa, nī a fu tuer wu jaa, nī a fu kpẽc wu jaa.' *(Mosesi Gāma Na Tu Anūu 6:4, 5)*

XXXI A 'lo na tu ní nyã, 'Nõ a fo tó súo nítää le fon nõ a fo mäe.' (*Mosesi Gãma Na Tu Ata 19:18*) Nee jaa ba be be i kpë gar a anyã ε."

XXXII Ka a daba 'yer, "Wiwile, fo 'yer yelmäe, a le fon 'yer ika Nääñmin bõ'yen tee le be be, ka ãsúo jaa ba le be be põo wu ε.

XXXIII A fo nõ wu ní a fo nyää, ní a fo tier wu jaa, ní a fo kpëo wu jaa, na fo le nõ a fo tó súo nítää a fo mäe, a yele anyãna tufu in gar dõn fon ku chom ku Nääñmin ní bõçrlorsı a jaa."

XXXIV Yesu na nyę a le a daba na 'yer ní yë ka wu 'yer ku wu, "Faa jää ní a Nääñmin nääłöv ε." An yi a be chiine níre jaa ba le 'la suor wu suorfu go ε.

XXXV A le a Yesu na wile a Puorfu Yir bëchaar pç, wu suor naa a nibe, "Nmíne le a ta ka a Mosesi Nee wiwiilbe 'yer ika David bie le a Niiraa?

XXXVI A ba i a David mäe pç le a Nääñmin Sïe, ka wu 'yer ika, 'A n Soro Nääñmin 'yer ku a n Soro nyã won ir, "Jäne a n nüsöö loor ka n wa de a fo dödëme bin a fo gbeε pîlem." (*Yiel Gän 110:1*)

XXXVII Ala i David mäe buol wu naa a wu Soro, ñmíne le won le i a wu bie tee?" Ka a niyoo bala ara chele wu ní pupel.

XXXVIII Yesu wile naa ti na wu kpää ba, "Yi gu yi mäe a Mosesi Nee wiwiilbe së, ba ma su naa a fuu veesı ala yuorı ika ba puor ba a dar pç.

XXXIX Bala be wa kpë a lõofu jie, a niem le ba ma jäne.

XL Ba mī ma fōlō naa a pōōkōe, na ba mī ma puor Nāaŋmīn kor, buɔrō ika nībe ba kaara ba. A nībe banyāna 'yer tōɔrfū na kpēmē naa."

XLI Yesu jēn gbōr a jie ban 'yōōnō a libie a Nāaŋmīn Puorfū Yir pō, na wa kaara a lē a nīyōō na 'yōōnō a ba libie. Taraa dēme yōō jaa lōɔrō naa yōō.

XLII Be lē ka a pōōkōnō sōō mī be be na wō mī waan libikue ayi na i kobo wa 'yōō a libie pō.

XLIII Ka Yesu buɔl a wō poturbo ka ba tōɔ gbōr wō ka wō 'yer ku ba, "Yelmāe lē n 'yere kūrō yi, a pōōkōnō sōō nyā lōb gar ba jaa.

XLIV A tara dēme ma 'yōōn tī che a libiyōō amīne, tīche a pōōkōnō sōō nyā 'lō, a jaa lē wō de 'yōō. Waa lē tara bon jaa go ε."

XIII

I Yesu na wa yire a Nāaŋmīn Puorfū Yir pō, a wō poturo ãsōō 'yer ku wō, "Wiwile, nyē a kūsibē ban men a yir kpēs nyā ka wō kaara ka!"

II Ka a Yesu 'yer sōō wō, "Mī fu nyē naa a lē ban me a yir kpēs nyāna? A kōsīvīel anyāna 'yen jaa kō lē wa chēne dōōl wō tō ju ε. Ban dān a jaa lōb."

III Yesu na wa jānē a Olive Tūr Tōō ju, a Nāaŋmīn Puorfū Yir nidaa, Pita nī Jemesi nī Jōōn nī Andiru suɔr wō naa a ba tēε,

IV "'Yer ku sī a daar 'lō a anyā na i. Bo lē na i a jānē sere tī che ka a wa i?"

V Ka a Yesu 'yer ku ba, "Yī bōōn ka nīre jaa ta wa bel yi ε!

VI Nīyōō na de naa maa yuor waan wa 'yere, 'Maa lē a Yesu,' na ba wa belε nīyōō.

VII Yìn wa wõn tam, ka ba 'yerε a tam 'yer, yi taa mire ε. A le na i naa, tiche a wer baarfυ chene na be puor.

VIII Nibur dēdēme na yin tam, ka a nāmīne mi yi tam. Ka a tēgān dōonō jiir yōo, ka kō mi lo. A dōoye anyāna le i a pielfυ.

IX "Yì bōon, ika ban ma nyōor yìn chiin a 'yer tōorfυ jie, na ba le pōb yi, a lōofυ jiir. A maa yìn sōo jūu, ban tara yìn chiin a tēe nibere ni a nāmīne jie, ika ba tū tōor a yi 'yer, tū yìn tu naa a be 'yer a Nāaŋmīn 'yer nōo ku ba.

X A 'yer nōo nyā na den nie ta a niburō ba jaa.

XI Bala wa nyōor yi chiin a 'yer tōorfυ jie, yi ta vē ka tuer nyōo yi a le yìn tū 'yer ε. Le jaa a Nāaŋmīn na wiil yi a 'yer tōorfυ sōo, 'yer wu. A ba i yìn le 'yer ε, tiche a 'yerbie yi naa a Nāaŋmīn Sīε sē.

XII "Yebε na gar 'yōo yebε, ka ba ku wu, ka a sāa mi gar 'yōo bie, ka ba ku wu. Bibiir kō le wōnō a ba sāamīne toor ε, na ba vē ka ba ku a ba sāamīne.

XIII Nire jaa na 'laar yi naa, yìn sōo ma jūu, tū 'lō na sōo tū ta a baaraa, na nyen Nāaŋmīn faafυ.

XIV "Yìn nyε naa a yele 'lō a Nāaŋmīn na 'laar (*Daniel 9:2*) na be a jie 'lō an ba sεε ε, na wu sōo a jie, na wu vē ka a wu suur dire. A fōo nyā na kara bōo a par. Yìn wa nyε a le, nibe na be a Judiya ba jo do a tōo ju.

XV Nire jaa na be gar ju, ta suu a die pō tū de bon jaa ε.

XVI 'Lō mi na be a puo pō, ta le chen tū de a wu fōbaa ε.

XVII A b̄ibir nyāna an ın tuo ku a p̄c̄op̄ur nı a bala na tara a bi'yensı.

XVIII Yı s̄oɔr̄ Nāaŋmın ka a ta wa ı uon ε.

XIX A ber ala p̄o, nıbe na din d̄c̄oye yoo. Nāaŋmın na maal a w̄er baa di a d̄c̄oye nyā b̄or̄ ε, tı ba m̄i k̄o le wa di w̄o go ε.

XX Ala ı a Nāaŋmın ba ȳmaa a ber ala bar ε, n̄re jaa k̄o che ε. Tıche a bala w̄on chel ir jūu, w̄u ȳmaan bar.

XXI A s̄ōc̄ 'l̄ōn̄, n̄re wa 'yer ku yı ȳka yı nyę a Ni-iraa a ka, b̄ıı kasen le w̄o be, yı taa s̄oɔr̄ ε.

XXII Bojūu a jire Ni-iraa nı a jire 'ye'yerbe na wa na wa t̄ōn̄ a le a nıbe na ba d̄ō nyę ε, na ba maala yelberę fika Nāaŋmın le ku ba a kp̄eō. Na ba b̄or̄ ȳka ba bel a bala a Nāaŋmın na chel ir, ala ı ban t̄ōc̄ naa.

XXIII Yı b̄ōon! N den nie 'yer ku yı.

XXIV "Tıche a d̄c̄oye nyā baarfo s̄ōc̄, 'M̄ot̄ō na lii naa, ka a ȳmeraa k̄o m̄i le chaar ε,

XXV Ka a ȳmerbie p̄oɔr̄ yire a saaju loro, tı a saaju w̄o jaa d̄ōn̄." *(Isaiya 13:10)*

XXVI "A s̄ōc̄ 'l̄ōn̄, ban nyen a N̄isaal Bie na waara a julōjuur p̄o, nı kp̄eō nı tıur.

XXVII W̄on t̄ō naa a w̄o malakası, ka ba wa l̄ō taa a bala w̄on chel ir a w̄er w̄o jaa, tı yin a m̄ot̄ō purfo jie tı t̄o a m̄orfo jie.

XXVIII "Yı de a p̄olp̄ol tıε yele jān ȳe. 'L̄o wa tuoɔr̄ a vaar yı b̄ōon ȳka a t̄ol s̄ōc̄ gb̄or̄ naa.

XXIX A le m̄i nı w̄o ju le, yin wa nyę a le n 'yer ku yı na ȳre, yı b̄ōon ȳka a s̄ōc̄ gb̄or̄ naa jaa ȳeȳe.

XXX N 'yere naa yelmāe k̄or̄ yı, ȳka a p̄ōp̄ānyā nıbe k̄o kpi baar ε, tı yı nyę a yele anyāna ka a ı.

XXXI A saaju nı a wer na wa baar naa tiche maa 'yerbie dőc kő wa baar ε.

XXXII "Nire jaa ba bőc a bıbir nyā ε, bıı a sőc ε, a malakası gba na be a saaju ba bőc ε, a Bie mı ba bőc ε, a Sää tεe le bőc.

XXXIII Yı gu yı māe vıla! Yı kaar ső! Yaa bőc a sőc ε.

XXXIV An kaar naa fika yir suç na wa yuɔro tı de a wu yir 'yɔc a wu tɔtɔnbɔ nuur pɔ, na wu ko ãsuç jaa nı wu tɔmɔ, tı mı 'yer ku a dődɔr guro ka wu kaara.

XXXV A le jūu yı kaara tı guro wu, bojūu yaa bőc a sőc 'lɔ a yir suç na na lıeb wa ε. Amine kőc a wa ı jāanuɔr, bıı tāscɔc bāın, bıı nɔrsı na kōnɔ, bıı bibio pipi.

XXXVI Yı ta wa v̄ɛ ka wu wa dūu yı a yı be ḡɔc pɔ ε.

XXXVII A le n 'yer ku yı, nire jaa le n 'yer ku yı kaar ső!"

XIV

I A chen ber ayi ka ban di a Göl Bar Difı nı a Paanökðo Lɔcfu, ka a Juu nıbe bɔɔrlo nıbere nı a Mosesı Nee wiwiilbe buɔro vuo 'lɔ ban na tu sool nyɔc a Yesu ko.

II Tiche ka ba 'yer, "A ta ı a lɔcfu sőc ε, ka a jeer taa ir a chara pɔ ε."

III Yesu na wa be a Betanı a Simon 'lɔ na dőc ı a kōkɔn yir, ka ba 'mataa dire, pɔc kőc wa waan na pārtɔvıla nı kānyūu kőc dafı na ba wōnɔ ε. A pɔc kpır naa a pārtɔc nȳe tı kpaar a kānyūu ala dɔc a Yesu ju.

IV Ka a nıbe bala na be be nyɛ suur tı 'yerε kɔrɔ taa, "Bo le so ka wu sőc a kānyūu nyā bar a nıtɔ?

V Wun taa den da n̄ibõ'yen yuon gbul sãyar libie na wu de ku nõn dëme." Tı mii 'yõo a põo.

VI Ka a Yesu 'yer ku ba, "Yı bar wu! Bää 'yõo le yı mii 'yõo wu? Wu maal vila ku ma.

VII A nõn dëme 'lõ, yin nı bala ben ka. Yin tõo sõu ba sõc 'lõ jaa yin buorõ, tiche maa kõ be a yı së sõc jaa ε.

VIII Wu i naa a le wun tõo. Wu kpaar a kãnyuu 'yõo ma tı che ka n ba kpi sere ε, na wu chõor ma guro nı a n ūufu.

IX Yelmäe le n 'yer kurõ yı, jie jaa ban wa 'yer a 'yer nõc nyäna a wer wu jaa põ, ban 'yer naa a le a põo nyä na i na ba chene tara a wu tıer."

X A Pie nı Ayi bala wun kaa ir ãsuc ban buorõ a Judas Isükariyot chen a Juu nibe boorlo nibe re së tı 'yer ba ika wu buorõ na ika wu de a Yesu 'yõo a ba nuur põ.

XI Ban wa wõ a le wun 'yer ka a nõmõ ba, ka ba 'yer ika ban ku wun libie. Ka a Judas pää buorõ vuor 'lõ wun na tu de a Yesu ku ba.

XII A bubir dõc 'lõnõ i naa a Paanõkõo Lõofu, ka ban na ku a pele na ba di a Gõl Bar Difu, Yesu poturbo suor wu naa, "Nyine le fu buorõ ika si chen tı chõor a Gõl Bar nyä bõdiir a fu tı di?"

XIII Wu tõ naa a wu poturbo ayi, na wu 'yer ku ba, "Yı chen a tẽe põ, daba na tuo kõc nı duu na tuor yı naa. Yı turo wu.

XIV A yir 'lõ põ wun wa tı kpe, yı suor a yir suõ, 'A Wiwile ika si wa suor fu, "Nyine le a 'lõ nı a wu poturbo na wa 'mataa di a Gõl Bar Difu?"'

XV Wun wiil yı naa boopie ban chõor. Yı maal a bõdiir a be."

XVI Ba yin chen a tēe tı nyę a le jaa a Yesu na 'yer kʊ ba. Ka ba maal a Gõl Bar bõdiir.

XVII Jääanuor na wa ta, Yesu nı a wu poturbo Pie nı Ayi wa naa.

XVIII Ban wa dire, wu 'yer kʊ ba, "Yelmäe le n 'yere kurč yi, a yi āsuč na tı gar 'yōč ma; āsuč sun 'mataa dire nı a labõ'yen po."

XIX Be le ka ba jaa puo sōč ka ba surč wa bõ'yen 'yen, "Maa le o?"

XX Ka a Yesu 'yer, "A yi Pie nı Ayi āsuč le! A yi āsuč sun 'mataa tūno a labõ'yen po le.

XXI A Nisaal Bie na kpi naa nıtāa le ban seb a Nääñmın gän po. Tiche a nıre 'lo na gar 'yōč a Nisaal Bie na din dçoye gar nıre jaa! Ka bala ta ba dçö wu ε, ala sa."

XXII Ban wa dire ka a Yesu de a paanõč puor Nääñmın yääan, tı ḥmaa de kʊ a wu poturbo, na wu 'yer, "Yı de, a n ägän le."

XXIII Wu le den a ḥmele 'lo ban nyuro nı, na wu puor Nääñmın yääan tı le de kʊ ba, ka ba jaa nyü.

XXIV Be le a Yesu 'yer kʊ ba, "N jäi le a anyä na vë a Nääñmın netüraa na tara kpẽč, an chir naa, na a faa niyooč.

XXV Yelmäe le n 'yere kurč yi, n kõ le nyü a dää anyäna ε, wa tı tän a daar 'lo in na nyü a bõpaalaa a Nääñmın nääalõu po."

XXVI Ban wa yiel yiel dän Nääñmın, ba suun chen a Olive Tūr Tõč ju.

XXVII Yesu 'yer kʊ ba, "Yı jaa na jon tı bar ma, nıtāa le a Nääñmın na 'yer a wu gän po, In ḥme naa pechine kʊ ka a piir yeyel. *(Jekariya 13:7)*

XXVIII Tıche maa wa ir a kūu pɔ, ın de yın nie chen a Galilee."

XXIX Ka a Pita che nyāa 'yer, "Ala ı gba, ba jaa sɔon bar fɔ tı maa 'lɔ kɔ̄ bar fɔ ε."

XXX Yesu 'yer ku a Pita, "Yelmäe le n 'yerε kurɔ fɔ, dına tāsɔo, a nərdɔo kɔ̄ kɔ̄ gbeε ayi sere ε, tı fɔ 'yer gbeε ata ıka faa bɔ̄ ma ε."

XXXI Tıche ka a Pita 'yer kpɛ̄o jaa ıka, "Maa nı fɔ̄ na 'mantaa kpi gba, tı n kɔ̄ 'yer ıka n ba bɔ̄ fɔ ε." Ka a bala mı na che 'yer a le ne.

XXXII Yesu nı a wɔ poturbo chen naa a jie 'lɔ ban buɔlo Getisemani, ka wɔ 'yer ku ba, "Yı jāne a kana, tı ka n chen tı puor Nāaŋmın."

XXXIII Be le wɔ tara Pita nı Jemesı nı Jɔon 'mataa chiin ka a wɔ pɔɔ sɔ̄o yɔ̄o jaa, ka tıer nyɔo wɔ yɔ̄o.

XXXIV Ka wɔ 'yer ku ba, "N tıer sɔ̄o naa, tı nyetāan kūu. Yı jāne a kana gu ma tı na yı taa guro ε."

XXXV Wɔ chen naa a niem bālāa tı lo kpa tēe sɔɔrɔ Nāaŋmın ıka ala ı a tara naa ıfɔ kɔ̄, wɔ vɛ̄ ka a sɔ̄o nyāna po wɔ.

XXXVI Wɔ 'yer naa, "N Sāa, yele jaa ba gar a fɔ maalfu ε. De a dɔɔye ȳmele nyāna bar a n sɛ̄, tıche a ta tu maa bɔfɔ ε, a tu a le fɔ̄ na buɔrɔ."

XXXVII Wɔ lıeb chen a poturbo sɛ̄ tı nyε ka a ı ba gur naa. Ka wɔ 'yer ku a Simon Pita, "Simon, fɔ guro naa ɔ? A fɔ kɔ̄ le tɔ̄o jɛ̄ bālāa gu ma ε?"

XXXVIII Yı jɛ̄ gu chele, na yı sɔɔrɔ Nāaŋmın ka a bɛ̄erkaa ta wa tɔ̄o yı ε. A yı tıer 'lɔ buɔrɔ naa tıche ka a yı āgāma ba tuɔr ε."

XXXIX Wɔ le chen naa tı puor a Nāaŋmın a le ne nı wɔ ju.

XL Wø l̄eb wa nyε ba go ka a i ba gur naa bojūu ḡo kpe ba naa. Baa b̄o ηmīne ban le 'yer ku a Yesu ε.

XLI Wø l̄eb wa a ba s̄e a gbεε ata s̄o wa suor ba, "Yi chene na gā gro na yi p̄ēne o? A seε naa! A s̄o ta naa. Nyε, ba gar 'yōo a Nisaal Bie ku a yelbe-irbe!"

XLII Yi vaa ir, ka si chen a ba s̄e. Nyε, a n gagaraa na waara!"

XLIII Yesu na chene 'yerε le ka Judas na i a wo poturo pie n̄i ayi ãsuɔ t̄i daasāa, n̄i n̄ibε na tara s̄obere n̄i dakorsi waara n̄i a Yesu nyɔɔf̄o jie. A Juu n̄ibε b̄ɔɔrlo n̄ibere n̄i a Mosesi Nεε wiwiilbe n̄i a n̄ibere le t̄o ba.

XLIV Judas d̄o wiil a n̄ibε mana ika, "A 'l̄o in na t̄i puor muor a kɔt̄ir yi nyɔɔ a 'l̄o, na yi b̄o tara wø chiin."

XLV Ban wa ta, Judas p̄ɔɔn chen a Yesu s̄e t̄i 'yer, "Wiwile!" T̄i puor wø n̄i muorf̄o.

XLVI Ka a bala won chiin nyɔɔ a Yesu.

XLVII Be le ka a bala ãsuɔ na ara gb̄or a Yesu v̄o a wø suɔ chen a Juu n̄ibε b̄ɔɔrlo n̄aa gb̄agbaa toor ηmaa.

XLVIII Ka a Yesu suor ba, "A m̄o n̄ibier le n i ka yi waan s̄obere, n̄i dakorsi a n nyɔɔf̄o jie o?"

XLIX Bibir jaa le n ma d̄o be a yi s̄e, na n wile yi a Puorf̄o Yir p̄o, t̄i yaa nyɔɔ ma ε. T̄iche a i naa a le ika a tu a le a Nāaŋmīn gān na 'yer."

L Be le a Yesu poturbo ba jaa bar wø t̄i jo.

LI P̄ɔlbile kōo m̄i na vaar f̄obaa tee turo n̄i a Yesu, ba nyɔɔ wø naa.

LII Ka wø miur a f̄obaa 'yōo ba t̄i jon sal'muor.

LIII Be le ba chiin a Yesu a Juu nibe bcoorlo naa yir, ka a Juu nibe bcoorlo nibere ba jaa ni a nibere 'mataan a Mosesi Nee wiwiilbe, na i a 'yer toc�푫 nuibere, wa lõo taa.

LIV Pita mi turo naa a puor jaa na wu wa ti kpe a bcoorlo naa yir bechaar po, na wu 'mataa jane ni a bala na kara a Puorfu Yir uoro buu.

LV Ka a Juu nibe bcoorlo nibere ni a 'yer toc�푫 nuibere na che buorco yele kõo na wiil ika Yesu seeen kuu, ti baa nyue.

LVI Niyoõ mi ñman jirsı 'yõo wu, tiche a ba 'yerbie ñma taa poe.

LVII Ka a bamine mi ir ñmaa jire 'yer ika,

LVIII "A ba së, wu 'yer naa ika, 'A Puorfu Yir nyana a nire nüu na me, in ñmer wu naa ti na n de ber ata men 'lo na ba i nire nüu bõmieraas."

LIX Tiche a ba 'yer mi ba i bõ'yen.

LX Be le ka a Juu nibe bcoorlo naa ir ara ti suur a Yesu, "Faa 'yer 'yer scoorco ba bii? Bo dãasiesi le anyana ban dire dcoolo fu. A in yelmäe o?"

LXI Tiche ka a Yesu i jaa gbul, waa 'yer scoo wu. Ka a bcoorlo naa le suur wu go, "Fõo le i a Nääñmin 'lo sin 'Yõonõ Bie na i a Ni-iraas o?"

LXII Ka a Yesu 'yer, "Maa le. Yin nyue naa a Nisaal Bie na jene a Tõofu Suo nüsõo loor. Yi mi na le nyen won waara a julõjuur po."

LXIII Ka a bcoorlo naa toc a fuu chier ni suur, ti suur, "Bääa le sin le buorco nire ika wu le 'yer a wu 'yer go?

LXIV Yin mäe wõ naa a le won fere. Ñmune le yi tuer?" Ka ba jaa 'yer ika wu seeen kuu.

LXV Be le a bamüne piel chire nataar 'yōonō wu, ka a bamüne mī pōo a wu nibe tū ñme wu, tū suor wu, "Wiil sī a nire 'lo na ñme fu." Ka a bala mī na guro a Puorfū Yir mī ñme ñme wu.

LXVI Pita jāne naa a be a bechaar pō, ka a bōorlo nānā gbāgbapōobile ãsūo wa wa.

LXVII Wun wa nyē a Pita na uoro a būu, wu kaa wu naa lēee tū 'yer, "Fu mī dōo turo a Yesu na yi a Najareti."

LXVIII Ka a Pita chūr tū 'yer, "N ba bōo a le fōn 'yerē par ε." Tū na wu tōo chen tū ara a dōdōr nēe.

LXIX A pōobile na wa nyē a Pita a be, wu le 'yer ku a nibe na ara a be, "A nyā mī i naa a ba ãsūo."

LXX Ka a Pita le chūr go. A ba kor ε, tū a bala na ara gbur a Pita mī 'yer, "Sire jaa le, fu i naa a ba ãsūo, bojū Galilee le fu mī yi."

LXXI Ka a Pita pōrō 'yōonō a wu māe, tū pōrō kurō ba 'yerē ika, "N ba bōo a daba nyā 'yer yin 'yer ε."

LXXII Ajienaa le ka a nōraa mī tōo kō a gbees ayi sōo. Ka a Pita pāa tīertō a le a Yesu na dōo 'yer ku wu, "Fun chūr ma naa gbees ata, tū ka a nōrdōo kō gbees ayi." Pita na wa tīer bōon a le, ka wu kō yōo jaa.

XV

I A wer na wa chaar bibio, a Juu nibe bōorlo nibe nī a Mosesi Nēe wiwiilbe nī a nibe ba jaa nī a 'yer tōorfu nibe na che, lōon guor taa lū a Yesu tara wu chiin tū ku a nāa Pilate.

II Ka a Pilate suor wu, "Fōu le i a Juu nibe nāa o?" Ka a Yesu 'yer, "Jō, a in a le fōn 'yer."

III Ka a bɔɔrlo nɪberɛ sɔɔnɔ̄ a Yesu yuor.

IV Be le a Pilate suor a Yesu, “Faa 'yerɛ 'yer jaa ε, nyε le ban sɔɔnɔ̄ fu a yuor jā!”

V Tiche Yesu ba haa nεε ε, ka a 'maa a Pilate nεε.

VI A mī i naa a ba tɔmɔ̄ le ka bala wa lɔ̄ taa dire a Gõl Bar Difū, a ba nāa ma ir nɪre 'lō a nɪbe na buɔrɔ a pɔɔfū die pɔ̄ bar.

VII Barabası mī dɔ̄o puɔ̄ a nɪbe bamine pɔ̄, na dɔ̄o ir jeer nī a paal nɪkpɛ̄e na ba ku nɪbe, ka ba nyɔɔrɔ ba pɔ̄o.

VIII Niyɔɔ wa naa a Pilate s̄e wa suor wu ika, wu i ku ba a le wun ma i.

IX Ka a Pilate suor ba, “Yi buɔrɔ naa ika n ir a Juu nɪbe nāa ku yi bi?”

X Pilate bɔɔn naa ika a nyuur ban tara nī a Yesu le v̄e ban nyɔɔ wu waan a wu s̄e.

XI Tiche ka a bɔɔrlo nɪberɛ dɔ̄ a nɪbe toor ika, ba 'yer ika, wu yuo a Barabası bar.

XII Ka a Pilate suor ba go, “Tū n i ɲmīne nī a 'lō yin buɔlɔ a Juu nɪbe nāa?”

XIII Ka ba tān, “Kpa wu a daa ju!”

XIV Be le ka a Pilate suor ba, “Bāa wu i? Bo tɔ̄deer le wu tɔ̄?” Tiche ka ba tāna kpɛ̄ɔ jaa, “Kpa wu a daa ju!”

XV Pilate na buɔrɔ ika wu pɛl a nɪbe puɔ̄ jūu, wu yuo naa a Barabası ku ba. Wu v̄e naa ka ba fɔb a Yesu yɔɔ jaa, tī de wu ku a sojası ika, ba tī kpa wu a daa ju, ka wu kpi.

XVI Be le a sojası tara a Yesu kpɛ̄n a nāa yir kpɛ̄e 'lō pɔ̄, tī buɔl a ba taaba sojası lɔ̄ taa.

XVII Ba den fuu jie nāa fuukaar su wu, na ba le de guor vil nāa jupilkaar su wu.

XVIII Tı pāa piel laara wu, “Yāan yooo, Juu nibe nāa!”

XIX Tı ma de daa nmen wu a jūu tı chire nataar 'yōnō wu. Ba gbur dumo a wu niem puoro wu.

XX Ban wa la wu a nītō wa baar, ba yaa naa a fuu 'lōnō bar, tı de a wu māe fuu su wu, na ba pāa de wu chiin ıka ba tı kpa wu a daa ju.

XXI A sør pō, ba nyen Simon na yi Sirenı tēe pō, Aleksanda nı Worofus sāa le. Muo pō le wu yi tala, ka ba nyoo wu fir ka wu de a Yesu daa tuo.

XXII Ba chiin naa a Yesu tı tān a be ban buelō a Yesu nibe kōkōr pō, Gōlgōta. A par le ıka, Julaa Jie.

XXIII Ka ba pāa de tāı kōc 'yōc a dāa pō, ıka wu nyū, tı wu tor.

XXIV Be le ba kpa wu a daa ju. Ba pō naa a wu fōor na ba nme gbām bōc a ala āsūc jaa na na de.

XXV Bibipol le ba kpa wu.

XXVI Ba seb naa a yele 'lo jūu ban kūn wu mar a daa jūu ıka, “A JUU NIBE NĀA.”

XXVII Ba mī kpan nānyısı ayi a dabābānsı mī ju, ka āsūc be a Yesu nūsōc loor ka a āsūc mī be a wu guba loor. 5

XXIX A bala na tala a be a wu kpafu jie turc wu, vavire a ba jur 'yerę, “Wooo, a fōc nyā na 'yer ıka fon sōc naa a Nāajmın Puorfu Yir nyā bar tı me wu a ber ata,

XXX wa suu a daa ju, na fū faa a fū māe!”

5 **XV:XXVII 15:27** A gāma amine pō, baa 'yōc a pōfū hjer nı aniin e ıka, 28 A seb a Nāajmın gān pō ıka, “Ba sør wuon 'yōc a tōdebe dēme pō.” (Isaiya 53:12)

XXXI Le ní wú ju le, a Juu níbe bőorlo níbere ní a Mosesi Nee wiwilbe mí laara wú, na ba 'yeré kuró taa, "Nyé, wú faan bamíne, tí wú kő tőo a wú mæe faa e!"

XXXII Vë a 'lo na 'yer ika, 'lo le i a Ni-iraa, na wú i a Isural níbe nää, suu a daa ju a sí kaa, tí na sí pää sôo." A bala mí ban kpa gbôr wú, le le ba mí tu wú.

XXXIII A móttőo na wa ara a gar ju sâlsôo, a wer wú jaa sôb naa wa tû tân a móttőo balfô sôo.

XXXIV A sôo 'lõnõ pô le, ka a Yesu chûr buol, "Eloi, eloi, lama sabakatanı." A par le a Yesu níbe kôkôr pô ika, "N Nääjmin, n Nääjmin, bo le so ka fô lîeb puor 'yôo ma?"

XXXV A bala na ara gbôr a be wô na ba 'yer, "Yí cheles! Elaija le wú buolc."

XXXVI Ka a daba ãsúo jo chen tí 'môo sapo 'lôr a dâmiir amíne pô, na wú chab daa tur a Yesu ika wú muovr, tí na wú le 'yer, "Yí vë a sí kaara, Elaija na wa yoo wú naa bù."

XXXVII Be le a Yesu chûr tí ñmaa a vuov.

XXXVIII Ka a Juu Ni-be Puorfô Yir pô, ban lü a fôbaa var a die chier a saaju tí gbem a par.

XXXIX A sojası nükřee na ara a be a Yesu niem na wô a wú chûrfô, tí nyé a le mí wón ñmaa a vuov, wú 'yer naa, "Yelmæe jaa, a daba nyâ i naa a Nääjmin Bie."

XL A pôbo bamíne lõon Meer na yi Magdala têe pô, ní Salome, ní a Meer na i a Jemesi bile, ní Josesi ma mí ara na teer jaa tí kaar wú.

XLI A Galilee pô, a pôbo banyâna le turo wú, na ba sõnõ wú. Ka a pôbo bamíne mí na 'matâan wú wa a Jerusalém, mí be be.

XLII A daar 'lɔ ı naa a ba Chɔɔrfʊ Bıbir ban na chɔɔr a ba māe, bojūu a mɔ̄tɔ̄ wa mɔ̄r, a Pẽnfv Bıbir piel naa. A jäänuor na wa tara

XLIII a Josefv na yi a Arimatıya tēe pɔ̄, na ı a nıkpẽs āsuɔ̄ ban 'yɔ̄onõ, tı mı dɔ̄c chele a Nääñmın Nääłõv, nyɔ̄cñ nyāa chen a Pilate sɛ̄, tı suɔ̄r a Yesu āgān ıka wɔ̄ ūu.

XLIV Pilate na wa wō ıka a Yesu kpi naa, a 'maa wɔ̄n nɛ̄s. Be le wu bɔ̄c a sojası nıkpẽs ka wu wa, ka wu suɔ̄r wu, "A Yesu kpin bıu?"

XLV Ka a sojası nıkpẽs 'yer, "Çɔ̄, wu kpi naa." Ka a Pilate sɔ̄c ıka a Josefv wu tı yɔ̄c a Yesu āgān.

XLVI Josefʊ dān fɔ̄baa na wu tı yɔ̄c a Yesu āgān vil wu chiin tı ūu, a yaa ban chí kusır pɔ̄. Ba bil kusır wa pɔ̄c a yaa nɛ̄s.

XLVII A Meeṛ na yi a Magdala, nı a Meeṛ na ı a Josesı ma, nyɛ naa a jie 'lɔ ban ūu wu.

XVI

I A Pẽnfv Bıbir na wa baar, Meeṛ na yi a Magdala, nı Salome, nı a Meeṛ na ı a Jemesı ma, ba dān a kānyūur ala ıka ba chiin tı je a Yesu āgān.

II A Pẽnfv diviे bio daar, bibio mɔ̄tɔ̄ na pur baar, ba chen naa a yaa par.

III A kusır na pɔ̄c a yaa nɛ̄s ba gbır ε, ka ba suɔ̄c taa, "An le na tı bil a kusır bar sı a yaa nɛ̄s?"

IV Tıche ban duɔ̄ kaa a ba nidaa, a kusır 'lɔ bil yi a yaa nɛ̄s.

V Ban tı kpıere a yaa pɔ̄, ba nyen pɔlbile na su fuu pıla jāne nı a nūsõc loor, ka pıla ɔ̄c ba.

VI A pɔlbile 'yer ku ba, "Yı ta vɛ̄ ka yı pıla ɔ̄c ε. Yı bıɔ̄rɔ̄ naa a Yesu 'lɔ na yi a Najareti ban

kpa a daa ju. Wu ir naa i vør! Waa be a ka ε! Yı nyε a jie 'lo ban gaal wu.

VII Yı lıeb kul tı 'yer a wu poturbo nı a Pita ıka, wu de yın nie chiine a Galilee, be le yın tı nyε wu, nıtāa a le wuñ dőç 'yer ku yı."

VIII Chīcham kpe ba naa ka ba neε 'maa, ka ba jo yi a yaa par. Baa 'yer 'yer ku nıre jaa ε, bojūu dābāe kpe ba naa.

IX A Pēnfū diviε bio daaribio, Yesu na wa ir a kūu pø, wu den nie dūu a Mεer na yi a Magdala, a 'lo pø wuñ dőç dii a sıdebe ayopõi bar ka a yi.

X A Mεer chen tı 'yer ku a bala na dőç be a Yesu sε, a bala a nie na sɔb ka baa kōnō.

XI Ban wa wō ka wu 'yer ıka a Yesu ir naa kūu pø i vør, ka wu nyε wu, baa sɔc de ε.

XII A anyā puor le, a Yesu lıeb nıyuo na wu dūu a ba ayi na de sor chiine a tēe āsuc pø.

XIII Ba lıeb chen a Jerusalem tı 'yer ku a ba taaba, tiche baa sɔc ε.

XIV A ba kor ε, tı a Yesu le dūu a Pie nı Bõ'yen na 'mataa dire. Wu miin 'yɔç ba a ba ba sɔcfø pø, nı a ba nyākpāen jūu, bojūu baa sɔc de a bala na nyε wuñ ir a kūu pø 'yer.

XV Wu 'yer ku ba, "Yı yɔ a wer wu jaa, na yı muɔl 'yer a 'yer nɔç nyā ku a nıburo ba jaa.

XVI Nıre 'lo jaa na sɔc de a 'yer nɔç nyā, ka ba so wu a Nāanımın kɔç, wuñ nyen a Nāanımın faafø, tiche nıre 'lo jaa na ba sɔc de a 'yer nɔç nyā ε, a nınyine na we naa.

XVII A jānsı anyā na turo naa bala na sɔc. Ban de naa n yuor diin sıdebe ka a yi, na ba le bɔç 'yerbulsı 'yerfø.

XVIII Ban ma 'mɔɔr waba. Bala wa nyū bon na tara lɔɔ, tı a kɔɔ ı ba yele ε. Baalaa ban dɔɔl a ba nūu, wɔn sa naa."

XIX A Soro Yesu na wa 'yer a nıtɔ̄ ku a wu poturbo, Nāaŋmın v᷑ naa ka wu do a saaju tı jāne a wu nūsɔ̄ loor.

XX Be le ka a poturbo yi chen tı mɔɔlɔ a 'yer nɔ̄c jie jaa. Be le ka a Soro 'mataa tɔ̄nɔ̄ nı ba, ka a wu ne'maa tɔ̄mɔ̄ anyā ban tɔ̄nɔ̄ wiil ıka a wu 'yer nɔ̄c ı n yelmāε.

**A Nāaŋmūn Nətur Oaalaā Gān, Burfuɔr
Birifor, Southern: A Nāaŋmūn Nətur Oaalaā Gān,
Burfuɔr New Testament**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Birifor, Southern

Contributor: Aramaic Bible Translation, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

97b1f1fe-19fd-52d9-9481-ad2a6ade2772